

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

**Din iubire față de noi,
Domnul Hristos Se coboară la Crăciun pe
pământ să ne vindece de boli
și să ne mântuiască**

„ăci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică!” (Ioan 3, 16).

Din cauza păcatului, lumea se prăbușise. Din Raiul cel de sus, din Ierusalim, ajunsese în Ierihonul cel de jos al păcatului. Ne spune Sfântul Apostol Pavel că „printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea... și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el” (Romani 5, 12). Prin neascultarea lui Adam, „s-au făcut păcătoși cei mulți” (Romani 5, 12).

Tot Sfântul Apostol Pavel ne spune că prin Domnul Iisus Hristos suntem cu toții mântuiți. „Căci prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea unuia se vor face drepți cei mulți” (Romani 5, 19).

Lucrul acesta are loc la plinirea vremii: „Iar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Galateni 4, 4-5). Colindul, preluând învățătura de credință, spune: „În grădina Raiului / Șade-Adam cu Eva lui / Și-și plâneau păcatele / Și-și boceau durerile”¹.

Cea mai sugestivă prezentare a lucrurilor mântuitoare ne-o face Domnul Iisus Hristos în pilda „Samarineanului milostiv”. Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari, care după ce l-au jefuit și l-au dezbrăcat, l-au lăsat aproape mort. Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea, și un levit, ajungând în acel loc și văzându-l a trecut pe alături. Iar un samarinean, trecând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă. Apropiindu-se, i-a pansat rănilor, a turnat pe ele untdelemn și vin și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la casa de oaspeți și a avut grijă de el. A doua zi, scoțând doi dinari, i-a dat gazdei, l-a încredințat ei pe bolnav, și i-a spus că tot ce va cheltui îi va restitui când se va întoarce (Luca 10).

Ați înțeles că Ierusalimul reprezintă Raiul și Ierihonul iadul. Calea de la Ierusalim la Ierihon este imaginea istoriei universale. Omul căzut între tâlhari este chipul umanității. Preotul și levitul reprezintă culturile și religiile omenirii care n-au putut aduce mântuire. Samarineanul este chipul Domnului Iisus Hristos care, la plinirea vremii, S-a întrupat pentru izbăvirea din suferință și din păcat a făpturii mâinilor Sale². Lucrul acesta minunat a avut loc pe la anul 750 de la întemeierea Romei.

În Simbolul de credință mărturisim că El, „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om”³. Pe vremea aceea, la Roma era împărat Octavian Augustus, iar în Iudeea, rege Irod cel Mare. Atunci când Domnul era răstignit pentru noi și a noastră mântuire, Pilat din Pont era guvernator al Iudeii.

Casa de oaspeți în care Domnul Hristos își face lucrarea este biserica. Cu Sfintele Taine ne tămăduiește de rănilor pricinuite de păcat. Prin Cuvântul Său ne ajută să înțelegem lucrurile. Pe bună dreptate, Simion Mehedinți spune că „un popor ca și orice om în parte, atâta prețuiește, cât a înțeles din Evanghelie și cât poate să urmeze învățăturii lui Iisus”⁴.

Evanghelia, pe lângă multe altele, ne îndeamnă să punem în lucrare faptele milei creștine, care au consecințe veșnice. Domnul Hristos spune: „Când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile, și-i va despărți pe unii de alții precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune oile de-a dreapta Lui, iar caprele de-a stânga. Atunci va zice Împăratul celor

¹ CONF. UNIV. DR. IOAN BOCȘA, Colinde românești, Editura Media Musica, Cluj-Napoca, 2003, p. 478.

² JOSEPH RATZINGER, *Jésus de Nazareth*, Éditions Flammarion, Paris, 2007, p. 225.

³ Liturghie, E.I.B.M.B.O.R., București, 2012, p. 170.

⁴ SIMION MEHEDINȚI, *Creștinismul românesc*, Editura Anastasia, 1995, p. 23.

**Sărbătorile Crăciunului,
Anului Nou și Bobotezei
să le petreceți
în pace și cu bucurie!**

**Hristos Se naște,
slăviți-L!**

⇒ *de-a dreapta Lui: veniți binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 31-36). Acești împlinitori ai faptelor milei creștine vor merge în fericirea veșnică.*

La biserică învățăm să fim buni și milostivi. Și fiind așa vom ajunge în Ierusalimul cel de sus. Ioan Alexandru, intelectual cu profunde preocupări duhovnicești, scrie în poezia Epitaf: „*Pentru că s-a uitat cu milă / La un căluț snopit în băță / Pentru că unei bătrâne ce se / Aruncase în lac fugind de azil / I-a întins un cuvânt de salvare / Pentru că-n sanctuarul inimii sale / L-a iertat pe cel mai aprig vrăjmaș / Pentru toate acestea și mult mai mari/ Decât acestea pe care nimeni nu le-a știut / Pentru că le făptuise la nevedere/ El n-a murit, ci numai doarme / Până la înviere*”⁵.

Învățăm la biserică că faptele noastre bune ne urmează și-n eternitate. Și de aceea, Sfântul Sinod a hotărât ca anul acesta să fie anul îngrijirii bolnavilor. Sfântul Ioan Teologul îi fericește pe acest fel de oameni: „*Fericiți cei morți, cei ce de acum mor în Domnul... odihnească-se de ostenele lor, căci faptele lor vin cu ei*” (Apocalipsa 14, 13).

Am spus că Domnul Hristos Își face lucrarea Sa în biserică. La Sfânta Liturghie, El, în prima parte, ne învață, iar apoi în a doua parte preotul slujitor invocă Duhul Sfânt, și prescura și vinul se prefac în Trupul și Sângele lui Hristos. Cei pregătiți se împărtășesc, iar Sfintele Taine, care sunt hrana mântuirii, ne dau sănătate sufletului și trupului.

Sunt multe locurile din Scriptură care ni-L prezintă pe Domnul Hristos ca Doctorul cel Mare. Sunt multe minunile pe care continuă să le facă cu cei bolnavi până la sfârșitul veacurilor. Și chiar în situațiile numai de El știute, când unora nu li se împlinesc cererile, suferința este dusă mai ușor cu ajutorul Lui.

Vă relatez un caz cunoscut de către mulți clujeni. Valentin Pența era student la medicină în ultimii ani. De loc era din Cesari, comuna Țaga, s-a îmbolnăvit de poliomielită. Internat la contagioase, era îngrijit de asistenta Serafima care fusese călugăriță și, printre alții, de către viitoarea stareță de la Bârsana, Filoteia Olteanu, care-i era nepoată. Era așezat pe un pat care se balansa, pentru că altfel nu putea respira. În această situație a trăit 21 de ani, mutându-se la Domnul în decembrie 1978, pe când eram preot în primul an.

Era un om foarte credincios, și la patul lui s-a format un adevărat pelerinaj. L-a vizitat și Înaltpreasfințitul Justinian. Mergeam la el și, în loc de a-l ajuta noi pe el, ne folosea el mai mult pe noi. Îi plăcea să-i cântăm priceasna „*Lisuse-al meu, prieten bun*”.

Fenomenul a deranjat autoritățile și, când a murit, pentru că i-am dus un buchet de flori, am fost luat la întrebări. Mi-a rămas de la el o cugetare, în consens cu pastorală: „*Suferință, suferință, numai cei ce au trecut prin tine, știu cum tu prefaci spinii în trandafiri și scaieții în buchete de roze*”. Așa și-a încheiat viața, iubindu-L pe Doctorul cel Mare.

Samariteanul Milostiv, Doctorul cel Mare, care coboară la Crăciun printre noi, are pentru noi o iubire absolută. Neamul omenesc este un șir nesfârșit de bolnavi care așteaptă tămăduirea. Pe pământ, un doctor îl cercetează pe un bolnav un an, doi, o viață întreagă dacă se poate, însă Hristos, Doctorul cel Mare, îl tratează pe bolnav de-a pururi.

Mântuitorul Iisus Hristos, care îl iubește nemărginit, va face lucrul acesta. În El totul e iubire: El ne învață „*că Dumnezeu e iubire, că Dumnezeu ne este Tată și noi suntem fiii Lui, că relația dintre noi și Dumnezeu nu este ca relația dintre rob și stăpân, ci ca relația dintre fiu și părinte... între Hristos și credincios se stabilește o relație de comuniune, prin care Hristos se sălășluiește în noi, ne face fii ai lui Dumnezeu după har și ne dă putere să mergem pe urmele Lui și prin împreună-lucrarea harului divin cu efortul uman să ne transformăm după asemănarea Lui*”⁶.

Casa de oaspeți, în care ne întâlnește El, este biserică, loc atât de iubit de înaintașii noștri. Traian Dorz se întreabă retoric: „*Ce sfinți ți-au măiestrit ființa, / Din ce divini stejari și brazi, / Că tu ne-nveșnicești credința, / Și dragostea ne-o ții și azi*”⁷. Prezența la biserică duminică, și mai ales la Paști și la Crăciun, era considerată ca absolut necesară.

Vremurile s-au secularizat, mulți oameni nu mai respectă această sfântă tradiție, dar noi milităm pentru ea.

În spiritul sărbătorilor Crăciunului, urându-vă vă spunem: „*Acum te las, fii sănătos, / Și vesel de Crăciun, / Dar nu uita când ești voios, / Creștine, să fii bun*”⁸.

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

⁵ IOAN ALEXANDRU, *Imnele iubirii*, Cartea românească, 1983, p. 222.

⁶ † NICOLAE, MITROPOLITUL ARDEALULUI, *Studii de Teologie morală*, Sibiu, 1969, p. 183.

⁷ TRAIAN DORZ, *Poezii*, Simeria, 2019, p. 254.

⁸ PROFESSOR IOAN BRIE, *73 colinde*, Cluj-Napoca, 1980, p. 74.

Comunicate

Apel la rugăciune și calm în contextul alegerilor electorale actuale

28.11.2024

Biserica Ortodoxă Română face un apel la rugăciune, calm și discernământ în contextul alegerilor parlamentare și prezidențiale actuale. Respingem ferm orice formă de manifestare care incită la dezbinare și ură și ne dorim ca dialogul la nivelul întregii societăți să cultive pacea și liniștea, respectul reciproc și responsabilitatea. În această perioadă, care coincide cu Postul Nașterii Domnului Iisus Hristos, suntem chemați să dăm dovadă de un comportament sănătos, orientat către deschidere și înțelegere, solidaritate și comuniune.

Ca manifestare a libertății de conștiință, votul fiecărei persoane reflectă fidel valorile și convingerile împărtășite de aceasta și nu trebuie să constituie, sub nicio formă, o cauză a tulburărilor sociale, ci o firească exercitare a unui drept democratic.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Libertate responsabilă și pace socială în alegerile prezidențiale

04.12.2024

Biserica Ortodoxă Română nu este indiferentă față de prezentul și viitorul României, ci apără și promovează în societate valorile credinței creștine și ale democrației europene, spre binele poporului român.

În acest sens, în calitate de prim semnatar al „Declarației cultelor pentru integrarea României în Uniunea Europeană” din 16 mai 2000, Biserica Ortodoxă Română reafirmă angajamentul ferm față de apartenența României la Uniunea Europeană, spațiu al prosperității și cooperării între popoarele Europei, ai cărei părinți fondatori au fost profund ancorați în creștinism.

Întrucât, potrivit articolului 7 alineatul 1 din Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, cultele sunt „factori ai păcii sociale”, Sfântul Sinod a hotărât, în mod repetat, începând cu anul 2008, că **arhiereului, preotului, diaconului, monahului și monahiei din Biserica Ortodoxă Română le este interzis să facă politică partinică sau să participe la campanii electorale în calitate de susținător(oare)**. Astfel, Biserica Ortodoxă Română își afirmă clar **neutritatea în timpul campaniilor electorale**, în mod similar cu Armata Română.

Opțiunea electorală a clericilor trebuie să fie exprimată doar prin votul personal secret, și nu prin partizanat politic, așa cum cadrelor militare în activitate le este interzis să își exprime în public opinii politice, să facă parte din partide, formațiuni sau organizații politice, să desfășoare propagandă prin orice mijloace sau activități în favoarea acestora ori a unui candidat pentru funcții publice.

În concluzie, poporul român are nevoie, în același timp, de libertate și de unitate, de prosperitate și de stabilitate.

Biroul de presă al Patriarhiei Române

Evenimentul aniversar „Învățământul teologic universitar clujean, la centenar”

Darius Echim

În contextul împlinirii a 100 de ani de la înființarea Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, marți, 19 noiembrie 2024, de la ora 18:00, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca, a avut loc evenimentul aniversar „Învățământul teologic universitar clujean, la centenar.”

Manifestarea, desfășurată cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a fost organizată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în colaborare cu Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș,” Universitatea „Babeș-Bolyai,” Facultatea de Teologie Ortodoxă, Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan,” Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj (CJCPCT Cluj).

În deschiderea serii, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt de binecuvântare și a evocat personalitatea Episcopului Nicolae Ivan, cel care a înființat instituția de învățământ teologic universitar clujean, precum și pe preotul mărturisitor Liviu Galaction Munteanu, fost profesor de teologie și rector al Academiei Teologice din Cluj. Alături de alți mărturisitori și mari duhovnici misionari români, persecutați sau martirizați de regimul comunist, acesta va fi canonizat în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925), fiindu-i atribuită titulatura „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj,” cu cinstire în ziua de 8 martie.

De asemenea, ierarhul i-a felicitat pe toți cei implicați în organizarea acestui eveniment, în frunte cu domnul Flavius Milășan, directorul Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca.

În continuare, a avut loc un concert de muzică bisericească și laică, susținut de următoarele coruri, în ordinea intrării în scenă: Corul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan,” dirijat de pr. prof. dr. Petru Stanciu; Corul „Sfânta Ecaterina” al Colegiului Ortodox, dirijat de arhid. prof. dr. Daniel Frumos; Corul mixt „Oremus,” compus din studenți și studente de la Facultatea de Teologie și de la alte facultăți clujene, coordonat și dirijat de pr. lect. univ. dr. Daniel Mocanu; Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica,” dirijat de arhid. prof. dr. Daniel Frumos; și Corul „Adoremus Dominum” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de pr. lect. univ. dr. Daniel Mocanu.

Invitatul special al evenimentului aniversar, istoricul dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, cercetător științific II la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca, absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj, a susținut o prelegere despre istoricul Facultății de Teologie. Acesta a evocat profesorii și studenții care au însușit-o de-a lungul anilor. De asemenea, a vorbit despre efigia Episcopului-fondator Nicolae Ivan și despre patru profesori care au pățit în închisorile comuniste: Alexandru Filipașcu, Florea Mureșan, Liviu Galaction Munteanu și Ilarion Felea, ultimii doi urmând să fie canonizați în anul 2025 de către Biserica Ortodoxă Română.

Manifestarea, moderată și prezentată de Grigore Sâmbloan, consultant artistic în cadrul CJCPCT Cluj și redactor la Radio Renașterea, se încadrează în seria de manifestări dedicate Centenarului învățământului teologic ortodox universitar clujean (1924-2024). Manifestările organizate pe tot parcursul anului, în cadrul centenarului, au inclus conferințe științifice, simpozioane, lansări de carte și evenimente artistice, menite să sublinieze importanța și contribuția învățământului teologic clujean în formarea unor elite morale și intelectuale românești.

„Instituția, inițial cunoscută sub denumirea de Institutul Teologic Ortodox din Cluj, a fost înființată în 1924 de către vrednicul de pomenire Episcop Nicolae Ivan, marcând un punct important în istoria educației teologice din Transilvania și contribuind la dezvoltarea culturală și spirituală a regiunii. De-a lungul acestui secol, instituția de învățământ teologic universitar clujean a format generații de teologi, clerici, profesori și cercetători, care au jucat un rol esențial în păstrarea și promovarea valorilor ortodoxe și în consolidarea legăturilor dintre comunitățile religioase și cele academice”, conform organizatorilor.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Lecția Crăciunului -
grija de copii
Recunoștință și rugăciune

Literatura teologică abundă atunci când este vorba de taina care se descoperă la Crăciun și ne introduce generos în istoria momentului deplin - „plinirea vremii” (Galateni 4,4) - dar, în același timp ne indică deschideri și perspective de-a lungul unei pedagogii exemplare, în vederea unei întrupări în contexte concrete personale. Aceste elemente se desfășoară, mai ales, în sensul realizării unei icoane a Crăciunului - „sărbătoare a familiei”. Tema evidentă, ca prelungire prospectivă a evenimentului, este tocmai grija față de copii, în interiorul familiei, într-o securizantă și protectivă colaborare cu Domnul care, la Crăciun, devine „Prunc tânăr, Dumnezeu Cel mai înainte de veci” (Condacul sărbătorii).

Scrierile care vorbesc despre nașterea Pruncului Iisus în Betlem au un caracter teologic sau apologetic, exegetic sau omiletic, însă nu lipsește dimensiunea umană firească a momentului. Și aici ne referim la nașterea din Fecioara Maria, Maica Sa, la relația Lui cu Dreptul Iosif, cel care a fost numit tată, oferind protecție Pruncului (Luca 2, 48), sau la raportarea cu personajele principale din peisajul nașterii. Într-un limbaj poetic, prin intermediul unor imagini sensibile, delicate, Sfântul Efrem Sirul descrie momentul și dă glas uimirii și laudei protagoniștilor în termeni foarte calzi. Ne referim aici la imnele nașterii și cu precădere la cele numite „cântece de leagăn”. Poetul siriac nu se sfiește să facă teologie înaltă folosindu-se de paradigma cea mai la îndemână pentru a da concretețe evenimentului, dar, mai ales, relevanță. Nu este vorba doar despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, ci și despre nașterea Omului-Iisus. Teologia fidelă limbajului biblic simplu este bine reflectată în scrierile sale, mai ales prin apelul la o înțelegere de jos în sus, accesibilă cititorului obișnuit. Imnul este forma liturgică de participare activă la taina care se desfășoară în fața ochilor, ascultătorul sau cititorul devenind contemporani și beneficiari ai roadelor acesteia.

Vom lua în continuare câteva exemple prin care să argumentăm cele exprimate până în acest moment. Mai întâi, în imnul 3 al Nașterii, Fecioara Maria Îl binecuvintează pe Pruncul dumnezeiesc zicând: „Binecuvântat fie Copilul Care a bucurat astăzi Betleemul! Binecuvântat fie Pruncul Care i-a întinerit astăzi pe oameni! Binecuvântat fie Rodul Care s-a pogorât la noi, flămânzii!” (3,1¹) Iar poporul continuă cântarea cu un refren, adăugând: „Binecuvântat fie Copilul tău, Care a desființat asprimea inimii noastre!”. Termenul cheie al acestui text este cel de „prunc/ copil” în legătură cu mama Sa, Fecioara Maria, a Căruia naștere se însoțește cu o stare nouă, cea prezentă în viața de familie.

Într-o altă cântare, Fecioara Maria I se adresează pruncului Iisus personal și Îl numește „neastâmpărat”, din prea multă dragostea sa, exprimându-și maternitatea în tot ceea ce este mai candid și mai suav: „Vino și odihnește-te în tăcere în sânul maicii Tale, Fiule al Celui Preaînalt! Neastâmpărul nu se cuvine fiilor de împărat” (14,1). Comportamentul indicat este unui firesc, foarte omenesc, ce creează din nou punți cu comportamente obișnuite în interiorul familiilor ce se bucură de pruncii pe care li-i trimite Dumnezeu.

Dreptul Iosif trăiește și el cu uimire momentul și-și asumă rolul pe care i-l propune Tatăl la nașterea Fiului Său: „Sărutatu-l-a

Iosif pe Fiul, ca pe un Prunc și l-a slujit ca unui Dumnezeu... Uimire mare!” (5,16) Și I se adresează: „Cine mi-a dat ca fiu pe Fiul Celui Preaînalt?”, la care Maria „s-a înflăcărat și ea și a cântat și ea cântecul ei de leagăn: Cine mi-a dat mie celei singure să zămislesc și se nasc pe Cel care e unul și mulți, mic și mare, cu totul în mine și cu totul în toate?” (5, 17, 19)

Pruncul se comportă firesc, ne spune Sfântul Efrem, și deopotrivă minunat: „Cât de neastâmpărat ești, Pruncule, care te reverseși tuturor! Oricui te întâlnește îi surâzi, oricui te vede îi zorești în întâmpinare cu bucurie. În iubirea Ta te asemeni unui care flămânzește după oameni” (13, 12).

Lectura unor astfel de imne are un vădit scop pedagogic. Crăciunul face din nașterea copiilor o icoană frumoasă, plină de lumină. Părinți cu frică de Dumnezeu trăiesc venirea în lume a copiilor cu uimire, primindu-i ca pe un dar de sus, pe care îi și dăruiesc lui Dumnezeu. Iar pentru educația lor se uită atent la Fecioara Maria și la Dreptul Iosif. Lecția pe care o primim la praznicul Nașterii Domnului este tocmai grija față de copiii noștri. Este un semn pe care îl vedem, este o șansă care ni se face, dar este și o responsabilitate care ni se pune pe umeri.

Grija de copiii noștri este o componentă esențială a vieții noastre sociale și religioase. Contextul creșterii lor nu este unul lipsit de provocări, tocmai de aceea, stâlpii unei vieți bine construite se zidesc la momentul oportun, fără să delegăm responsabilități, formând personalități luminoase și generând caractere puternice. Îi felicităm pe părinți pentru preocuparea esențială față de copii și educația acestora și le suntem alături. Ne bucurăm de copiii care

se nasc și sunt crescuți și educați frumos și ne punem speranța în Dumnezeu pentru tot ceea ce înseamnă viitorul geografiei noastre spirituale și naționale, dar și a lumii întregi.

În partea ultimă a acestui eseu, mă voi referi la copiii care suferă de boli cronice sau chiar terminale și la părinții acestora, care traversează experiențe extrem de dificile. Încercăm să nu fim indiferenți față de ei. Crăciunul este, mai ales, despre generozitate și participare. Învățăm de la Pruncul dumnezeiesc surâsul cu care ne întâmpină pe toți. Un astfel de comportament se observă la cei care, pe parcursul timpului, ne-au ajutat cu generozitate la ridicarea Centrului Paliativ Sfântul Hristofor din Sănnicoară. S-a început timid în urmă cu un an, cu un grup restrâns de prieteni, o familie mică, la care, treptat și la vremea potrivită, s-au adăugat alții, fiecare cu zâmbetul său și cu darul pe care l-a avut de oferit celor care au nevoie de acest spital. Proiectul s-a derulat în bune condiții, de acum familia prezentă în jurul centrului este mare și devine tot mai numeroasă pe zi ce trece. Oameni cu inimi largi au făcut spațiu și altora să își găsească loc în ele. Deodată cu partea edilitară, acolo se învață empatia, dragostea exprimată total, și se depășesc indiferența și confortul personal, care pot să ne izoleze de viață în toată concretețea ei. Acest proiect adună laolaltă, ne face să vedem lucrurile mai clar și, mai ales, ne ajută să fim mai buni și să ne bucurăm mai mult.

Le suntem recunoscători tuturor celor care ne-au fost alături, încurajându-ne, oferindu-ne sprijin și rugându-se pentru ca lucrările la acest centru să fie duse până la capăt. În familia centrului fiecare își trăiește activ propriul rol, purtând sarcinile celui alt, ca un exercițiu la îndemână în școala dragostei.

Gândul nostru de bine, în spiritul sărbătorii, pornind de la teologia Sfântului Efrem, se exprimă prin urarea ca zâmbetul Pruncului Iisus să vă întâmpine pe toți și să primiți din bucuria Lui în inimile dumneavoastră, în familiile dumneavoastră și peste tot în viața de zi cu zi. Să primim și să răspândim bucurie.

Sărbători cu pace și zâmbet luminos!

Această ultimă inocență a noastră...

„Destoinicia noastră este de la Dumnezeu, Cel ce ne-a învrednicit să fim slujitori ai Noului Testament, nu ai literei, ci ai duhului; pentru că litera ucide, iar duhul face viu” (II Corinteni 3, 5-6).

Diacon Eugen Adrian Truța

Secretar eparhial

easul dilemelor de viață și moarte pare să fi dispărut din peisajul public. Astăzi, acționăm cu toții în virtutea convingerilor. Indiferent de natura lor, spiritul convingerilor și convingătorilor este agresiv și mult prea frontal, cinic de multe ori. Eu însumi sunt vinovat de aceste metehne.

Așa că mă gândesc contemplativ, în puținele momente de răpire din tumultul zilelor, la ingrata atitudine de justițiar, de agent inchizitorial voluntar, dispus să asiste benevol la realizarea dreptății sub auspiciile satisfacției personale. E o linie de demarcație foarte subțire între patosul stabilirii adevărului și aroganța condamnării din oficiu, și totuși, resimt o vină chiar în rostirea formulei *prezumția de nevinovăție*.

Impresia mea e că nu cred(em) suficient de apăsător în calitatea prezumtivă de nevinovat al celui acuzat. De altfel, atribuirea unei acuzații unei persoane, schimbă raportarea noastră față de el. Proaspăt acuzatul, inculpat sau parte a rechizitoriului, și-a pierdut în fața publicului orice prezumție de orice natură. O fotografie în ziar și nici nu mai contează soluția juridică finală.

Genul acesta de decelare în baza popularității seamănă foarte bine cu scenariul unui serial S.F. în care cetățenii unei planete hiper-tehnologizate, supravegheați video 24h, administrau condamnarea sau grațierea unui acuzat doar (!) în funcție de *like-uri*. Așadar, o distopie în care majoritatea decide subiectiv soluția procesuală.

Dar acest text nu atacă tentația puterii care ispitește un procuror și nici motivele intrinseci care l-au determinat să-și aleagă această meserie. Aceste puține rânduri chestionează calitatea noastră morală de creștini.

Dacă ar fi să ne imaginăm un samarinean al milostivirii juridice, cât de mult ar schimba conștiința crezurilor noastre? Am mai fi la fel de bucuroși și exaltați de orice execuție publică sub lumina reflectoarelor? Am comenta și susține trimiterea după gratii a unor vinovați cu aceeași plăcere vinovată sau ne-am chestiona în legătură cu motivele care au determinat apariția, continuarea sau instigarea la fapte imorale și/sau aflate sub incidența pedepselor dinainte hotărâte?! Să fiu mai clar. Nu intenționez să achit moral pe niciun *făcător de rele*, dreptatea și ordinea în societate e o obligație ce decurge din imperativele evanghelice ale credinței. Retorica mea e legată de felul în care întreținem satisfacția păcătoasă a executării pedepsei de către cel vinovat sau presupus vinovat și decredibilizarea unei persoane sau instituții, satisfacție pe care o amplificăm din ce în ce mai mult în felul acelor relatări despre mulțimile care asistau interesate la sumare și brutale ghilotinări publice ca la un spectacol.

Ceea ce vreau să subliniez e conștiința grăbită a opiniei publice de a solicita justificări de natură juridică pentru rezolvarea unor conflicte premergătoare și independente de problema litigioasă. Justețea unor condamnări din timpul Revoluției Franceze sau din timpul Revoluției din octombrie 1917 pune suficiente întrebări despre natura umană și dorința universală a dreptății. Pentru că dacă există un asemenea spirit universal al dreptății, de ce prin lumina ulterioară evenimentelor, acele condamnări au părut nedrepte și făcute sub presiunea unor impulsuri de altă natură?!

În egală măsură, cealaltă abordare, a amânării pronunțării unei sentințe *sine die*, a apelării la tertipuri avocațești pentru a clasa o cauză, ne îndreptățește să ne chestionăm despre principialitatea unor proceduri juridice. E de datoria noastră să ne întrebăm: care e motivația reală a lipsei de condamnări ce a urmat Revoluției din 1989?!

Indiferent de speță, unii vor prefera explicația antropologică a unui *șap ispășitor*. O practică atât de înrădăcinată în istoria omenirii. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos a fost obiectul unei gândiri juridice antice care a ales sacrificarea unui nevinovat pentru stabilitatea religioasă a unei regiuni. O decizie juridică nedreaptă, dar foarte populară și aclamată de mulțimile din Ierusalim în baza unor formatori de opinie.

Această ultimă inocență a noastră în fața naturii manifestării și realizării dreptății în societatea al cărui membru sunt și ale cărei vinovății neintenționate le girez și eu, înclinând balanța înainte ca faptele să aibă șansa de a fi puse pe taler, mă face să mă întreb despre calitatea reflexului nostru interior.

Inima de aur, iertătoare și dreaptă a creștinătății, mai locuiește măcar periodic și accidental în comportamentul de zi cu zi sau suntem devotați și inconștienți slujitori ai literei?!

Nădăjduiesc că perioada acestui post premergător sărbătorii Nașterii Domnului să ne fi oferit prilejul unor minime meditații despre sensul dreptății în lume și să încredințăm Pruncului nou-născut alegerile noastre morale pentru ca ele să fie treptele unor bucurii peste bucurii, a păcii pentru pace și a harurilor după har, așa cum de altfel praznicul nu întârzie să ne ofere gratuit nevinovăția nașterii într-o ieselă, din Preacurata Maică Fecioară, a lui Mesia, Dumnezeu și om adevărat.

¹ Textele sunt preluate din volumul *Imnele Nașterii și Arătării Domnului*, Sibiu, Deisis, 2010.

Compromisul și politica

Elena Pârnu

Deși zorile se arată mai târziu, de moment, un aer primăvărat ne face mai optimiști, mai încrezători în viitorul nostru. Bucuria nu ține mult, emoțiile ne cuceresc din nou, iar zăngănitul armelor ne aduce pe tărâmul noii ordini mondiale, cu amenințările de pustiirea pământului, cu vuietul de ape mari, dar mai ales, cu „drep-tul” care piere, pentru că se duc oameni cinstiți și „...ni-mănuși nu-i pasă că din pricina răutății a pierit cel drept” (vezi *Isaia*). Și totuși, mereu un „totuși” ne ajută să ne salvăm de pericolele ce ne pasc. Acest cuvânt miraculos este „Rugăciunea”. Cuvântul înseamnă cerere, doleanță, implorare și, mai ales, „calea oamenilor buni și cărările celor drepti” (vezi *Pildele lui Solomon*). De aceea, nu trebuie să ignorăm sfaturile și îndemnurile celor din jurul nostru, pentru că ele indică calea vieții. Altfel, ajungem să rătăcim săraci și umiliți, deși știm că lucrurile bune sunt cele care înalță un popor. Așadar, urăți răul, iubiți binele și hotărâți judecata cea dreaptă (vezi *Amos* Cap. 1)

Una dintre cele mai interesante cărți de teorie politică scrise în ultimii ani. —*Choice*

Alin Fumurescu

COMPROMISUL

O istorie politică
și filozofică

Traducere din engleză de Doru Căstăian

HUMANITAS

Să revenim la „Rugăciunea” salvatoare, pentru că exprimă dorințele noastre, mai mari sau mai mici, realitățile cu care ne confruntăm și prin care încercăm să ne facem cunoscuți ca oameni de bine. Pentru asta este nevoie de creștini cu har, cu o cultură polivalentă, așa cum au fost înaintașii, deși trăitori în situații istorice diferite. Totodată, trebuie să luăm în calcul și problemele actuale, istoria de azi, care ne obligă să nu neglijăm îngemănarea teritoriului cu limba noastră românească, precum și impunerea unui climat istoric favorabil și elementului european. Într-un cuvânt, e nevoie de cultură politică.

Din păcate, ne lăsăm pradă teoretizării problemelor și pierdem din vedere rolul deosebit pe care îl joacă elementele enumerate, ca fiind fiabile, precum și dorința evadării în câmpul emancipării benefice, chiar dacă trăim într-o lume mereu în schimbare. Schimbările sunt și ele periculoase, pot influența și surprinde prin efectele avute asupra noastră, deși ne considerăm posesorii unei culturi nu numai politice, ci și religioase. Răsfoim cartea prof. univ. Alin Fumurescu despre „Compromis” (lucrare apărută în SUA și tradusă în mai multe limbi), și care definește termenul ca fiind „o învoială cu cineva, să primești, dar și să cedezi”, ceea ce ne conduce la un echilibru personal, în raport cu mediul existențial. Numai că în politică, susține tot dumnealui, problema este mai complicată, este nevoie de multă responsabi-

litate pentru a nu cădea pradă conotațiilor negative. Totdeauna au fost și vor exista abisuri greu de trecut și care amenință evoluția societății. Așadar, conchidem și noi, nu ne putem ascunde după cuvinte, trebuie să pătrundem ideile cu esențele lor, cu ele să pornim la drum, după ele să fim apreciați. Volumul ar trebui citit de toți cei interesați pentru „redobândirea sinelui” și „păstrarea sistemului de valori”, într-o lume în care „compromisul” are multe fețe.

Identitatea persoanei: sex, gen, suflet

Pof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Dezbaterile contemporane asupra naturii sexului, genului și persoanei umane continuă să fie subiecte de interes ale timpurilor noastre, generând dezacorduri profunde în anumite politici, practici și proceduri. Dacă sexul și genul pot intra în conflict, ne întrebăm care este natura acestui conflict? Ce fel de categorii sunt acestea? La ce ne referim atunci când folosim acești termeni? În al doilea rând, care este natura diferenței sexuale, adică ce anume face ca cineva să fie membru al unui sex? Care este natura diferenței de gen și ce anume face pe cineva să fie membru al unui gen? În al treilea rând, care este relația dintre sex și gen, atât în abstract, cât și în particular? Deși, nu există un acord clar în literatura de specialitate cu privire la modul de a răspunde la întrebările de mai sus, voi încerca în calitate de bioetician să identific argumentele logice care să ne călăuzească în acest labirint.

În „Paradigma tradițională”, diferența sexuală este (a) obiectivă, (b) binară (masculin/feminin), (c) exclusivă, (d) exhaustivă, (e) cu limite metafizice clare, (f) invariabil și (g) prezentă din momentul concepției. În această paradigmă, sexul și genul au câteva caracteristici comune: diferențele sexuale impun diferențe fiziologice, diferențele fiziologice impun diferențe psihologice și comportamentale de unde derivă și rolurile jucate în societate. De aici tradiționaliștii susțin că genul este adesea caracterizat ca o expresie a sexului cuiva sau mai bine zis felul în care sexul cuiva este comunicat celorlalți într-un anumit context cultural. Atunci când sexul biologic al unei persoane nu corespunde trăsăturilor fiziologice, psihologice sau comportamentale asociate în mod obișnuit cu acel sex, denumit și „gen asociat”, tradiționaliștii deși admit o anumită flexibilitate, luând în calcul rezultatul socializării, încadrează persoana respectivă în sfera patologicului.

Există și o paradigmă progresistă în care autorii consideră că diferența sexuală nu este obiectivă, ci construită social sau mai bine zis o convenție culturală. Aceasta sugerează că sexul nu este determinat, ci alocat la naștere. De aici tot felul de teoretizări: există mai mult de două sexe; sexul nu este prezent din momentul concepției, ci apare mai târziu, nu există o legătură normativă între sex și gen, asocierea lor fiind impusă din exterior¹.

Autorii care, conform tradiției, consideră termenii de „gen” și „sex” sinonimi, pledează împotriva diferențierii celor două noțiuni². Pentru alți autori cei doi termeni sunt diferiți din punct de vedere conceptual, adică sexul

este considerat o categorie biologică, iar genul reprezintă o categorie socio-psihologică, care se referă la autopercepțiile, preferințele, comportamentele, experiențele, roluri sociale ale unei persoane. În această ecuație ne întrebăm însă dacă diferența de gen este o trăsătură obiectivă a lumii, o construcție socială sau un fenomen predominant subiectiv determinat de o anumită persoană. Alte interogații care decurg de aici se referă la faptul dacă categoria de gen este binară sau există mai mult de două genuri. Care ar fi granițele între genuri? Când apare genul la o persoană umană: în timpul concepției, în uter, în copilărie sau mai târziu?

În chestiunile de drept și politici publice există de asemenea câteva nedumeriri. Care este categoria primară prin care ar trebui să ne identificăm atât pe noi, cât și pe ceilalți? Cu alte cuvinte, atunci când mă refer la mine ca bărbat sau ca femeie, ar trebui să intenționez să mă refer la sexul meu sau la genul meu? Când mă refer la o altă persoană ca bărbat sau ca femeie, ar trebui să intenționez să mă refer la sexul sau genul celeilalte persoane?

Aceste dezbateri contemporane asupra ontologiei persoanei umane aduc în discuție o abordare biologică, psihologică și teoria sufletului. Dacă din punct de vedere biologic fiecare dintre noi reprezentăm un organism viu de un anumit tip, iar identitatea noastră în timp constă în continuitatea biologică, conform abordării psihologice identitatea noastră de-a lungul timpului se referă la o continuitate neîntreruptă a anumitor stări sau dispoziții mentale, cum ar fi amintirile, credințele, dorințele, trăsăturile de caracter etc. Spre deosebire de abordările biologice și psihologice, există o a treia abordare, cea a sufletului. Conform dualismului substanțelor, sufletul și corpul sunt entități separate capabile să existe și să acționeze singure, dar care interacționează cauzal unul cu celălalt de-a lungul vieții unei persoane. Sufletul este principiul primar al unității în interiorul persoanei umane.

Ne întrebăm care ar fi relația dintre sexul, genul și identitatea unei persoane. Poate o persoană să-și schimbe sexul rămânând aceeași persoană? Este genul atât de strâns legat de sex încât schimbarea unuia atrage după sine schimbarea celuilalt? Astăzi transplanturile de organ au devenit o realitate. Mai puțin clar este să înțelegem natura sufletului și relația acestuia cu corpul, și ne întrebăm dacă ar putea o persoană să posede un alt corp dar același suflet? Este sufletul legat de sex sau de gen? Este posibil din punct de vedere metafizic ca o persoană umană să mai fie membru sexului căruia îi aparține în prezent și totuși să aparțină unui sex căruia nu i-a aparținut anterior?

În situația în care transplantăm un organ de reproducere spunem că primitorul a câștigat o nouă capacitate de reproducere și un material genetic suplimentar. Oare pe baza acestor achiziții, acesta poate fi considerat membru al sexului opus? După un transplant de inimă reușit spunem că primitorul are o inimă nouă datorită căreia și-a recăpătat capacitatea de a pompa sângele și nu că a împrumutat acel organ de la o altă persoană. Prin analogie, în cazul transplantului de organe reproducătoare beneficiarul deține acum propriul organ de reproducere, materialul genetic inclus în el și capacitatea de reproducere pe care o generează acel organ. Toate acestea nu mai aparțin donatorului, ci noii gazde. Obiecțiile tradiționaliștilor în această chestiune ar fi că în ciuda faptului că primitorul dobândește capacitatea de a produce setul relevant de gameți, aceasta nu înseamnă că cel în cauză și-a schimbat sexul deoarece această nouă capacitatea de reproducere nu ar fi naturală sau inherentă și nici nu ar elimina capacitatea acestuia de a produce gameți opuși³.

¹ Fausto-Sterling, A. The five sexes: Why male and female are not enough. The Sciences, 1993a, 33(2), pp. 20–24.

² Tomas Bogardus, Evaluating arguments for the sex/gender distinction, Philosophy, 2020, 48(3), pp. 873–892.

³ Newton, W. „Why Aquinas’s metaphysics of gender is fundamentally correct: A response to John Finley”. The Linacre Quarterly, 2019, 87(2), pp. 198–205.

Pruncul Iisus nu vorbește..., dar Se lasă găsit! (Lc 2, 7-20)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Levenimentul nașterii lui Iisus este relatat doar de doi Evangheliști: Matei și Luca și, amândoi o fac din perspective istorice și teologice diferite. În timp ce Matei este preocupat de evenimentele care se petrec în Ierusalim, având în prim plan persoana lui Irod, regele, și raportarea acestuia la Pruncul nou născut, Luca descrie întâmplările din afara Ierusalimului, mai precis, din Bethleem, încadrând Nașterea lui Iisus într-un timp istoric bine determinat, caracterizat de „recensământul” inițiat de Cezarul de la Roma. Iată ce scrie el: „În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul Augustus (27-14 î.Hr.) să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întâi pe când Quirinius (10 î.Hr.- 9 d.Hr.) ocârmuia Siria” (Lc. 1,1-2). Așadar, pentru destinatarii Evangheliei a treia, evenimentul nașterii lui Iisus nu era o ficțiune istorică, întrucât el are martori de timp și de loc.

Referitor la cadrul teologic în care Evanghelistul Luca descrie nașterea Mântuitorului Iisus, observăm că el nu este preocupat atât de relatarea evenimentului în sine, cât de reliefaarea dimensiunii teologice și de mesajul spiritual al celor întâmplare. De fapt, toate cele descrise de Evanghelist se desfășoară pe două traiectorii marcate de profunde relevanțe teologice:

1. **Direcția cer** → **pământ** (apariția unui înger la păstori și dialogul cu ei; cor de îngeri și lauda adusă cerului)
2. **Direcția pământ** → **cer** (sosirea păstorilor la ieslea Pruncului nou născut, întoarcerea acestora slăvind și laudând pe Dumnezeu).

Așadar, în lumea evenimentelor miraculoase care încadrează nașterea lui Iisus, cerul coboară pe pământ, iar pământul urcă la cer.

În cele ce urmează, voi face referire doar la două scene care particularizează relatarea lucanică a nașterii lui Iisus:

- apariția îngerilor și rolul lor
- „misiunea” păstorilor

1. Prezența îngerilor și rolul lor

Scena lucanică a relatării nașterii lui Iisus este cât se poate de simplu descrisă și este dominată de prezența păstorilor. După precizarea timpului istoric în care are loc nașterea lui Iisus (Lc. 1, 1-2), Luca menționează doar atât, referitor la eveniment, și anume că, aflându-se în Betleem, cu ocazia recensământului inițiat de Augustus, Mariei i-a sosit vremea să nască și că „...a născut pe Fiul său Cel Unul Născut și L-a înfășat și l-a culcat în iesle, căci nu mai era loc pentru ei în casa de oaspeți” (Lc 2, 7).

Menționarea cuvântului „iesle”, precizarea faptului că nu mai era loc pentru ei în casa de oaspeți, precum și a prezenței păstorilor prin preajmă, lasă loc interpretării că Maria trebuie să fi născut undeva în afara cetății, poate chiar într-un adăpost cu animale. Cert este că Luca nu oferă nici un amănunt în acest sens. Oricum, pentru sublinierea cadrului sărăcăcios în care S-a născut Iisus, accentuarea sărăciei fiind o caracteristică remarcantă a operei lucanice, informațiile date de evanghelist erau mai mult decât suficiente. Credem că evanghelistul nici nu intenționa să redea ceva mai mult în acest sens.

„În ținutul acela - adică în regiunea din jurul Betleemului, mărturisește autorul - erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor” (Lc. 2, 8). Ceea ce descrie evanghelistul, mai departe, este faptul miraculos al apariției, mai întâi, al unui înger, care s-a arătat păstorilor în jurul cărora strălucește și slava Domnului, astfel că ei se înfricoșează foarte tare: „Și iată îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare” (Lc. 2, 9). Spre deosebire de episoadele anterioare, descrise de evanghelist, și în care se dă numele îngerului (Lc. 1, 19; 1, 26), de data aceasta el nu este consemnat. Să fie vorba de același arhanghel Gavriil, care vestește Fecioarei Maria zămisirea miraculoasă a lui Iisus (Lc. 1, 26)? Credem că DA!

Consemnarea prezenței slavei Domnului în jurul păstorilor nu este făcută fără o anumită intenție din partea evanghelistului, el voind să transmită un mesaj teologic prin acest eveniment: Slava Domnului a fost prezentă la întemeierea

Vechiului Legământ pe muntele Sinai (cf. Exod 24, 16). Așadar, prezența acesteia și la nașterea lui Iisus arată clar că evanghelistul avea în vedere un alt Legământ, și anume, Legământul cel Nou, care începe odată cu întruparea lui Iisus, adică Legământul erei mesianice, sub ale cărui binefaceri harice și slavă neapasă trăim noi creștinii, acum.

Începând cu versetul 10, mesajul cerului, transmis prin înger, capătă un rol decisiv. În prim plan nu mai sunt semnele și aparițiile exterioare, ci Evanghelia vestită. Astfel, primele cuvinte ale îngerului, ca mesaj al cerului, sunt de încurajare: „Nu vă temeți! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că, în cetatea lui David, vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (Lc. 2, 10-11).

În expresia „Nu vă temeți!” este inclusă deja misiunea păstorilor: ei trebuie să devină de acum *martorii curajoși* ai minunii divine. De fapt, cuvintele îngerului sunt o evanghelie, pentru că ei aduc o „veste bună”, iar cuvântul „evanghelie” înseamnă, de fapt, „veste bună”. Această veste bună, „...vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul”, nu era nimic altceva decât împlinirea acelei prime vești bune sau a proto-evangeliei dată strămoșilor noștri, Adam și Eva, imediat după cădere (cf. Fac. 3, 15). Ca peste tot în Evanghelia după Luca, bucuria este adesea asociată cu mântuirea. Pruncul nou născut este numit:

- Mântuitor (σωτήρ), așa cum a fost prezis de profeți
- Hristos (Χριστός), adică Unsul prin excelență al Domnului, Împărat și Mare Preot, prefigurându-se astfel jertfa Sa prin care se va instaura noua Împărăție mesianică
- și Domn (Κύριος), adică Dumnezeu și Stăpân al Universului.

Iată, așadar, motivele marii bucurii pe care îngerul o vestea poporului vechiului Israel și viitorului Nou Israel. Aceste trei titluri hristologice formează, de altfel, conținutul noii *Evanghelii* vestite de înger.

Semnul dat de înger păstorilor „veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle” (2, 12) are menirea de a le oferi dovada palpabilă care să le certifice realitatea și adevărul faptelor miraculoase petrecute cu ei.

Dar, deodată, îngerului vestitor i se alătură o mulțime de oaste cerească, care lauda pe Dumnezeu, zicând: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Lc. 2, 13-14). Din nou interesul evanghelistului este concentrat mai mult asupra mesajului, decât asupra apariției miraculoase exterioare. De aceea, Sfântul Luca nu-i descrie pe îngeri, adică numărul lor, sau modul în care ei s-au arătat, ci cuvintele lor. Astfel, acest „teolog al laudei” subliniază că îngerii Îl slăveau pe Dumnezeu. Așadar, și îngerii erau uimiți; și ei Îl așteptau pe Mesia; și ei tânjeau după eliberare și după noua creație (cf. Rom. 8, 18 urm; I Pt. 1, 10 urm). De aceea, văzându-L acum întrupat, dau laudă lui Dumnezeu pentru împlinirea promisiunilor Lui. Ceea ce se poate observa din lauda îngerilor sunt cele două direcții ale conținutului ei: una spre **cer**, și alta spre **pământ**.

Cât privește cea de-a doua, „pe pământ pace, între oameni bunăvoire”, exegeții sunt de părere că mesajul lor poate fi înțeles într-un dublu sens: fie că pacea pe pământ și buna învoire dintre oameni trebuie înțelese ca fiind o *consecință* a Întrupării, oferite în dar oamenilor, fie ca un *imperativ* la care oamenii trebuie să ia aminte, împlinindu-l. Desigur, ambele variante de interpretare pot fi considerate ca soluții exegetice la text, dar o combinație a celor două s-ar putea constitui într-una cu profund mesaj pentru lumea de azi: pacea adusă ca dar de „Prințul păcii”, prin întruparea Sa, este cea care marchează sfârșitul vrăjmășiei omului cu Dumnezeu, precum și a celei dintre oameni, deveniți frați între ei prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu. Acesta este momentul instaurării depline a împărăției păcii mesianice pe pământ, prezisă cu sute de ani înainte de profetul Isaia (9, 5) și care, pentru oameni, constituie deopotrivă și *dar*, și *misiune*.

Misiunea păstorilor

Cele descrise mai departe de către evanghelist marchează misiunea acestora: „Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: Să mergem dar până la Betleem, să vedem lucrul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut. Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil... Și s-au întors păstorii slăvind și laudând pe Dumnezeu, pentru toate câte au ziseră și văzuseră, precum li se spusese.” (2, 15-17.20). Așadar, potrivit cuvintelor evanghelistului, misiunea păstorilor constă din patru aspecte:

- a. **perceperea mesajului** divin din cuvintele îngerilor: „...să vedem lucrul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut”.
- b. **căutarea Pruncului**: „Și, grăbindu-se, au venit și au aflat... pe Prunc...”
- c. **vestirea mesajului** transmis lor de Dumnezeu, prin îngeri: „Și văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil”.
- d. **doxologia misiunii** – lauda lui Dumnezeu pentru lucrările Lui: „Și s-au întors păstorii slăvind și laudând pe Dumnezeu...”

Așadar, păstorii nu rămân doar uimiți de minune, ci trag din ea consecințele practice, desfășurând prima misiune creștină și dând prima mărturie în lume despre Iisus Cel întrupat. Păstorii devin, astfel, „primii evangheliști ai erei creștine”, întrucât ei ajung la ieslea Pruncului Iisus înaintea magilor. Observăm, deci, coordonatele unei misiuni creștine complete: *ascultarea cuvântului, căutarea lui Iisus, aflarea Lui și propovăduirea acestei experiențe*, unită cu lauda adusă lui Dumnezeu pentru cele întâmplare. Toate aceste aspecte au ca țintă finală: găsirea Pruncului Iisus. Din acest punct de vedere, relatarea lucanică a evenimentului nașterii lui Iisus devine și o schiță completă de misiune creștină a Bisericii.

Concluzii - mesaj

- Toate relatările referitoare la evenimentul nașterii lui Iisus se încheie la Luca cu o proslăvire (ex. 1, 25 pentru 1, 5-25; 1, 38 pentru 1, 26-38; 1, 46 pentru 1, 46 și urm.; 1, 67 pentru 1, 57-70; 2, 20 pentru 2, 1-20; 2, 28 și 38 pentru 2, 21-40). Așadar, Luca este și rămâne un „teolog al laudei”. Pentru darul pe care Dumnezeu ni l-a dăruit prin nașterea lui Iisus, și anume, de a devenii copiii Lui (cf. In. 1, 12; Gal. 4, 4-7), se cuvine să devenim și noi de azi, din ziua de Crăciun, niște „fii ai laudei”.

- Cerul azi ne încurajează, ca odinioară pe păstori, sfătuindu-ne să alungăm frica din fața incertitudinilor vieții: „Nu vă temeți, căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul...” . Așadar, în locul fricii, să lăsăm loc bucuriei!

- Păstorii Îl întâlnesc pe Dumnezeu, potrivit Evangheliei după Luca, sub chipul unui *copil care nu vorbește*. Ei, singuri, trebuie să se convingă, crezând semnelor care li s-au dat. Poate că uneori și noi Îl întâlnim pe Dumnezeu într-un mod în care El nu ne vorbește. Rămâne, doar, ca noi să dăm crezare atâtor mărturii din jurul nostru care ne vorbesc despre El și ne trimit la El. Așadar, să ascultăm și să pornim în căutarea Lui!

- Și azi, ca și atunci, Dumnezeu Se lasă găsit, dacă-L căutăm. După ce L-am aflat, să-L laudăm precum păstorii, pentru toate câte am auzit și am văzut!

- Iar, peste toate, după ce am auzit și văzut, să mai păstrăm ceva punând și în inimă.

Nicolae Moldovan, starețul Mănăstirii Nicula – un monah misionar, harnic și jertfelnic*

nov. 3, 2024

Am primit cu profundă durere sufltească vestea trecerii neașteptate din această viață a Părintelui Arhimandrit Nicolae Moldovan, Starețul Mănăstirii Nicula, din județul Cluj.

Înzestrat de Dumnezeu cu daruri deosebite, a adăugat la acestea strădaniile sale personale, fiind un mare iubitor al slujirii Sfântului Altar, al comuniunii monahale și a credincioșilor. Dăruirea și spiritul său misionar, conștiința puternică a lucrării jertfelnice, precum și zelul său administrativ pot fi un model de înțelegere a slujirii Bisericii lui Hristos și a apropielului.

Arhimandritul Nicolae Moldovan s-a născut în 23 decembrie 1960 la Agrișu de Sus, județul Bistrița-Năsăud, din părinții credincioși Iustin și Ludovica Moldovan, primind la botez numele *Vasile*.

După absolvirea liceului la Bistrița, a efectuat stagiul militar obligatoriu, iar apoi a lucrat în diverse domenii până când, simțind chemarea de la Dumnezeu, cu sfatul preotului paroh și a unor duhovnici, după o discuție cu vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Justinian Chira, pe atunci Arhiepiscop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, tânărul Vasile a hotărât să îmbrățișeze calea monahismului, intrând ca frate în obștea Mănăstirii Nicula, din județul Cluj, la 30 septembrie 1991.

Marile decizii nu se iau atât în funcție de idei mari, cât sub influența unor persoane deosebite. Astfel, având sfătuitori și duhovnici înțelepți, în seara de 5 decembrie 1992, la *Vecernia Sfântului Ierarh Nicolae*, tânărul Vasile a fost tuns în monahism, primind numele Nicolae, de către starețul mănăstirii Nicula din acea vreme, Preasfințitul Părinte Vasile Someșanul, fost Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului Feleacului și Clujului.

În anul 1993, părintele Nicolae Moldovan a fost numit *econom al mănăstirii* și a fost apoi hirotonit *diacon* și *preot* de către regretatul Mitropolit Bartolomeu Anania, pe atunci Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului.

Între anii 1997 – 2012, a slujit ca *egumen* al mănăstirii într-o perioadă grea, cu șantiere de construcții și multe înnoiri. Contribuția sa la dezvoltarea mănăstirii i-a adus, în anul 2000, promovarea în rangul de *protosinghel*.

Începând cu anul 2001, prin grija Arhiepiscopului Bartolomeu Anania, Mănăstirea Nicula cunoaște o nouă etapă de rectificare a întregului așezământ și de dinamizare a vieții monahale, demarând construcția de noi edificii: *biserică nouă, casă de creație, centru de studii patristice, corp administrativ, arhondaric și clopotniță*.

În anul 2012, Părintele Arhimandrit Nicolae Moldovan a fost hirotesit *arhimandrit* și numit *stareț* al Mănăstirii Nicula, continuându-și lucrarea cu multă râvnă și jertfelnicie pentru propășirea mănăstirii și binele credincioșilor.

Părintele Stareț Nicolae Moldovan a înțeles că rugăciunea, curăția inimii și lucrarea jertfelnică a monahului constituie modul autentic de a trăi în duhul Evangheliei lui Hristos și de a urma pilda vieții Domnului Iisus Hristos, ca centrul spiritual al vieții.

Prin viața și activitatea sa, Părintele Stareț Nicolae Moldovan a ilustrat, cu multă smerenie și autenticitate, faptul că scopul viețuirii în mănăstire este acela de a-i aduce pe oameni aproape de Dumnezeu, de a vindeca răni și de a hrăni duhovnicește suflete, ajutând pe fiecare om să-și deschidă inima în Taina Spovedaniei, pentru a se întâlni cu iubirea milostivă și vindecătoare a lui Dumnezeu pentru oameni.

În această zi îndoliată, ne rugăm Preamilostivului Dumnezeu să așeze sufletul slujitorului Său, Arhimandritul Nicolae, în corturile dreptilor și în ceata sfinților slujitori, dăruindu-i odihnă în lumina, pacea și iubirea Preasfintei Treimi.

Veșnica lui pomenire din neam în neam!

Cu părintești condoleanțe și binecuvântări pentru obștea îndoliată a Mănăstirii Nicula,

† Daniel

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

„Un om de la capătul dorului”¹

Arhimandrit Dumitru Cobzaru

Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

In zorii zilei de 31 octombrie a acestui an, Părintele nostru drag Arhimandritul Nicolae Moldovan, starețul Sfintei Mănăstiri Nicula, a început o Liturghie veșnică, Liturghia cerească, gustând alți zori, și anume *Zorii Zilei celei neînserate*, ai Împărăției lui Dumnezeu, care se identifică cu ziua a opta, însemnând veșnicia lui Dumnezeu. Despre Împărăția lui Dumnezeu Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos spune că, la sfârșitul veacurilor, conform faptelor pe care le-am săvârșit, pe unii dintre oameni îi va chema de-a dreapta Sa: „Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii” (*Matei 25, 34*). Așadar, Părintele nostru Nicolae de la Nicula a văzut Zorii Zilei celei neînserate a Împărăției lui Dumnezeu, care i s-a gătit lui încă *de la întemeierea lumii*. Era pregătit să săvârșească Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în biserica cea nouă a Mănăstirii Nicula, el, în calitate de stareț, rânduindu-și, în dragostea și râvnă sa, câte o săptămână de slujit la Sfântul Altar, cea în care a trecut la Domnul fiind vremea sa de slujire liturgică, în care s-a înveșnicit.

Părintele Nicolae era bistrițean de origine, fiind născut în Agrișu de Sus, în luna decembrie 1959; în documente este însă trecut la începutul anului 1960. Așadar, Părintele Nicolae împlinise 64 de ani. La mănăstirea noastră a venit la 1 octombrie 1991, rămânând în casa Maicii Domnului până la trecerea sa în veșnicie. În acest răstimp, a avut mai multe ascultări în mănăstire, pe toate, până la cea din urmă, cea de stareț, și dacă i s-au potrivit, și dacă nu i s-au potrivit, împlinindu-le cu râvnă monahală, o râvnă care însă o întrecea pe cea a multor monahi, fiindcă el s-a dăruit pe sine total lui Dumnezeu și semenilor, iar între aceștia, în primul rând, obștii niculene. Înaintea lui s-au perindat la cărmă mănăstirii mai mulți stareți, fiecare adăugându-și contribuția, el înscriindu-se printre cei care rămân în istoria acestei vetre monahale, ca unul care a citorit, dimpreună cu noi, preafrumoasa biserică nouă, în vremea stăreției sale desăvârșindu-se minunata pictură ce o înveșmântează.

Unul dintre părinții Mănăstirii Nicula îl numea pe Părintele Nicolae „părintele timpului”. Adaug la această imagine: nu al timpului pierdut, ci *al timpului trăit*. Părintele Nicolae era părintele timpului trăit la maximă intensitate. De aceea și momentul trecerii lui în veșnicie, a timpului care ni se pare nouă întrerupt, în fapt, este tot un timp trăit la maximă intensitate, însă de noi, care, acum, ne dăm seama cât de mult au însemnat răstimpurile pe care le-am trăit dimpreună cu Părintele Nicolae, el fiind omul cu care nu îți *petreceai timpul*, ci *trăiai timpul*. Noi toți, călugări și preoți, dar deopotrivă orice creștin, trebuie să ne ancorăm în eternitate și să operăm cu ea. Părintele Nicolae era omul rugăciunii, iar omul care se roagă trăiește deja eternitatea, fiindcă intră în comuniune cu Cel Veșnic, Care nu Se înscrie în timpul istoric, El fiind fără de început și fără de sfârșit. Or, Părintele Nicolae opera cu eternitatea la fiecare întâlnire și mai cu seamă la fiecare rugăciune pe care împreună ne-am străduit să I-o adresăm lui Dumnezeu, mai ales în Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie; tot așa și în scaunul spovedaniei sau atunci când fiecare dintre noi sau pelerinii care cercetau mănăstirea aveam nevoie de puțin răgaz. El avea atâtea răgazuri, încât ele se învecinau cu eternitatea. Biografia care urmează, creionată de unul din părinții Mănăstirii Nicula, se străduiește să reitereze timpul său trăit, să-i imortalizeze în cuvânt povestea vieții.

¹ Din cuvântările la slujbele de priveghi, înmormântare și parastas pentru Părintele Arhimandrit Nicolae Moldovan, starețul Mănăstirii Nicula, și din Cuvântul-înainte la volumul *In memoriam Arhimandrit Nicolae Moldovan*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024, pp. 7-9.

Arhimandritul Nicolae Moldovan,
Starețul Mănăstirii Nicula (1959 - 2024)²

În Agrișu de Sus, sat transilvan așezat nu departe de Beclean, județul Bistrița-Năsăud, în sânul unei vechi comunități creștin-ortodoxe (satul este atestat documentar în *Monografia* lui József Kádár, la 1364), în familia Moldovan, din părinții Iustin și Ludovica, la 23 decembrie 1959, se naște al doilea lor fiu, botezat de preotul Ioan Giurgiuca de la Parohia Figa, cu numele Sfântului Mare Ierarh Vasile, care străjuiește începutul anului calendaristic, nași de botez fiindu-i consătenii Vasile și Valeria Moldovan. Primul fiu al familiei, Gheorghe, avea deja 4 ani.

Pruncul Vasile a crescut în casa părintească și a primit o educație bazată pe valorile Bisericii și ale neamului. A urmat Școala cu clase primare din Agrișu de Sus, în perioada 1967 - 1971, sub îndrumarea vrednicului de pomenire învățătorul Ioan Mureșan. În perioada imediat următoare, 1971 - 1975, a frecventat Școala Generală din Agrișu de Jos, avându-l ca diriginte pe profesorul Valentin Lăpușan. Anii petrecuți în școală au fost presărați cu întâmplările copilăriei, alături de colegii pe care părintele nu-i va uita niciodată. În perioada gimnaziului, mama, lelea Rodoviciă, se îmbolnăvește și suferă o intervenție chirurgicală oftalmologică, însă tot nu-și recaptă vederea, iar tatăl, Iustin, om mic de statură, dar vânjos, lucra pe șantier toată săptămâna și venea acasă doar la sfârșitul ei; fiul cel mare urma liceul la Beclean. În felul acesta, Vasile este nevoit să preia îndatoririle din gospodărie, dimineța trezindu-se mai devreme pentru a îngriji animalele, ca doar apoi să meargă la școală. Luând exemplu de la fratele mai mare, în perioada 1975 - 1979, tânărul Vasile pleacă la Bistrița și urmează cursurile Liceului Industrial nr. 1. De fratele Gheorghe, o persoană deosebită, și, mai târziu,

de familia acestuia (soția Marieta, fiii Remus și Mihăiță și cei patru nepoți), îl va lega o iubire profundă și statornică, dar și o împărtășire neconținută a celor duhovnicești.

Trecerea la maturitate se face prin efectuarea stagiului militar, între 1980 - 1981, la Unitatea Militară din Bacău. Întors din armată, se angajează la „Utilaj Bistrița”, timp de un an, după care se transferă la Întreprinderea „Laminorul” din Beclean, unde rămâne până în 1991. În acest timp, își fac loc în sufletul tânărului Vasile întrebările privind viitorul, căutările asidue. Mai întâi, iubind foarte mult sportul, mai ales fotbalul, pe care îl joacă profitând de orice ocazie, devine arbitru în diviziile inferioare.

Sportul nu era singura căutare, nici cea mai hotărâtoare. În urma discuțiilor cu mai mulți duhovnici și la îndrumările preotului paroh de atunci, Ioan Beudean, tânărul Vasile își des-

coperă chemarea către slujirea lui Hristos, tânjind după o viață duhovnicească autentică tot așa cum tânjește cerbul după izvoarele apelor (*Psalmul 41, 1*). Așa se face că în toamna anului 1991, tânărul Vasile îmbrățișează calea monahismului intrând în obștea Mănăstirii Nicula, la 30 septembrie. A plecat la mănăstire după ce le-a spus părinților că iubește mai mult pe cele ale lui Dumnezeu, decât pe cele ale lumii acesteia. A luat cu el grija duhovnicească față de părinții trupesti și le-a lăsat bucuria că fiul lor a urmat o asemenea cale. De altfel, mândria lor părintească s-a concretizat în atașamentul față de mănăstire, deseori jertfind din pușinul lor, dar și în prezența la fiecare moment deosebit din viața tânărului călugăr, până la înveșnicirea lor (tatăl, în 1999, și mama, în 2000). Pilda de milostenie, deprinsă în familie, a făcut ca tot ceea ce a adunat în timpul cât a fost angajat, ca economii, să dăruiască mănăstirii, care la vremea aceea era foarte săracă, astfel încât iarna care a urmat parcă nu a fost atât de crudă.

Nu după mult timp, în seara de 5 decembrie 1992, la Vecernia Sfântului Ierarh Nicolae, este călugărit de către starețul din acea vreme, Preasfințitul Vasile Flueraș, avându-l naș de călugărie pe ierodiaconul Ilarion Mureșan, primind numele Sfântului Ierarh. În 1993, este numit *econom al mănăstirii*. Este hirotonit de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Bartolomeu Anania ca diacon, în data de 12 februarie, și preot, în 19 februarie 1995, la

² Biografia a fost realizată de Părintele Arhidiacon Gavriil Boga.

Catedrala Arhiepiscopală din Cluj-Napoca. Între anii 1997 - 2012, este egumen al mănăstirii. În anul 2000, este hirotosit protosinghel, iar în 14 august 2012 este hirotosit arhimandrit și numit stareț al Mănăstirii Nicula de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

În cei 12 ani de stăreție la Mănăstirea Nicula, Părintele Arhimandrit Nicolae Moldovan a slujit cu timp și fără timp, identificându-se cu nevoile spirituale și materiale ale obștii pe care a condus-o, coordonând proiectele în desfășurare (construirea clopotniței cu muzeu, pictarea bisericii noi, ridicarea arhondaricului și consolidarea bisericii vechi de zid), zidind suflute, împărțind binecuvântări și bunătate, făcându-se pe sine tuturor toate, spre slava lui Hristos și spre binele Bisericii.

Părintele nostru Stareț Arhimandritul Nicolae Moldovan a fost și rămâne în inima și în conștiința noastră un om bun, blând, sincer, cu îndelungă-răbdare, un om iubitor. Inima lui, care, probabil, „a cedat” (fizic), a cuprins pe tot omul, el întreg fiind o inimă mare, cuprinzătoare. Dragostea lui părea, adesea, că întrece orice măsură, oarecum „nejustificat”, „nedrept”. Însă dragostea *nu se justifică* și ea, în adevărul ei, nu poate fi nicicând nedreaptă. Iar Dumnezeu l-a luat din această lume pe măsura iubirii lui, a dorinței de nu răni pe nimeni.

Noi știm că cea mai importantă poruncă din Lege este să-L iubim pe Dumnezeu, la care se adaugă să-L iubim și pe aproapele nostru ca pe noi înșine (cf. *Deuteronom* 6, 5; *Matei* 22, 37-39; *Marcu* 12, 30-31; *Luca* 10, 27). Sfânta Scriptură ne învață însă, totodată, că „începutul înțelepciunii e frica de Domnul” (*Proverbele lui Solomon* 9, 10). Înțelegem că omul care Îl iubește cu adevărat pe Dumnezeu trăiește această *teamă de a nu răni iubirea* Celui care îl iubește, a Celui care l-a iubit El cel dintâi (cf. *1 Ioan* 4, 19). Părintele nostru Stareț Nicolae trăia cu plus de măsură *frica*, *teamă* de a nu-L răni nici pe Dumnezeu, în iubirea Lui desăvârșită, nici pe semenii, în nevoia lor de iubire.

Întreaga lui strădanie, care, în cele din urmă, s-a resimțit și în trup, a fost această nevoință permanentă de a nu răni iubirea celui alt, personalitatea sau viața acestuia. O nevoință împlinită, așa cum rar se întâmplă: Părintele Nicolae își duce cu el, spre mărturie înaintea Părintelui Ceres, acest odor de mare preț, care îl va certifica înaintea Dreptului Judecător, Cel care ne iubește necondiționat și Care El însuși trăiește *teamă* de a nu ne răni pe noi, oamenii, în iubirea noastră. Dumnezeu-Fiul a ales să fie El Însuși rănit, ca să nu rămână *rănită* umanitatea sau mai degrabă ca s-o izbăvească de rana adâncită în permanență de la Adam până la El și de la El până la sfârșitul veacurilor.

Părintele Stareț Nicolae iubea Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, care este reactualizarea Jertfei măntuitoare, în chip nesângeros, a Domnului nostru Iisus Hristos și care ne (re)azăază, încă de pe pământ, de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl, unde este locul nostru și starea noastră firească, împlinirea scopului vieții noastre, care se lucrează într-o continuă dinamică, și anume chipul și asemănarea cu Dumnezeu (cf. *Facerea* 1, 26). Înălțat la Ceruri, Mântuitorului nostru S-a așezat de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl (cf. *Marcu* 16, 19; *Romani* 8, 34; *Coloseni* 3, 1), prin El așezând și întreaga fire omenească, El fiind deopotrivă Fiul lui Dumnezeu și Om adevărat. Așadar, Părintele Nicolae s-a așezat acum pe deplin, nu atât în cimitirul Mănăstirii Nicula, cât mai cu seamă de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl, în sânul Dumnezeieștii Treimi, *părtaș firii celei dumnezeiești* (cf. *2 Petru* 1, 4).

Părintele nostru Nicolae era din fire un om așezat, bine așezat, ca un om de la țară, fiindcă el își avea sorgintea într-un sat istoric, unde s-au *așezat* moldovenii aduși de Petru Rareș în Ardeal, de unde și numele său, Moldovan. Strămoșii lui erau, cu toată probabilitatea, dintre cei care au venit dimpreună cu voievodul moldovean în Transilvania, la Cetatea Ciceului, nu departe de aceasta aflându-se satul Agrișu de Sus, unde părintele nostru își are obârșia. În iubirea sa, după modelul hristic, Părintele nostru Nicolae *s-a așezat* cu fiecare dintre noi, a zăbovit îndelung, cu îndelungă răbdare, cu fiecare dintre ucenicii și fiii săi duhovnicești, cuprinzând, precum spuneam, toate suflutele care îl cercetau și așteptau din partea lui cuvânt măntuitor, din preaplinul inimii sale. Cuvânt măntuitor și deopotrivă cuvânt odihnitor și încântător, fiindcă Părintele Nicolae avea darul de a-i odihni pe oameni și de a-i bucura încântându-i prin cuvântul său. Această virtute a sa au resimțit-o toți cei care l-au cunoscut și au avut prilejul de a petrece răstimpuri împreună: împreună-vorbind, împreună-simțind, împreună-bucurându-se și împreună-întristându-se. Cuvântul ecfonisului de la slujba Utreniei spune: „Că Sfânt ești Dumnezeu nostru și întru Sfinți Te odihnești” – în acest cuvânt îl regăsim pe Părintele Nicolae, care L-a odihnit pe Însuși Dumnezeu în ființa lui, iar din odihnă lui Dumnezeu oferea odihnă și celorlalți.

Un călugăr adevărat se face asemenea Mântuitorului Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, Care Și-a asumat întreaga umanitate, întreg *adamul*. Aceasta a făcut Părintele Stareț Nicolae, ne-a încăput

pe toți în inima lui de om iubitor, iar în calitatea lui de monah și slujitor al Sfântului Altar, și-a asumat întreaga umanitate, călugărul fiind dator să se roage pentru lumea întreagă. Călugărul Nicolae de la Nicula s-a rugat pentru lumea întreagă, s-a rugat și ne-a asumat pe noi, pe toți, și ne poartă cu el la destinația la care el ajuns, în sânul Dumnezeieștii Treimi.

Toți cei iubiți, odihniți și bucurați de Părintele Nicolae au urcat dealul Niculii ca într-un pelerinaj, aducându-i, la rândul-le, mărturia iubirii lor. Prezența numeroasă, ca de hram, este o *icoană* a dragostei, a *dragostei ce nu cade niciodată* (cf. *1 Corinteni* 13, 8), a dragostei care este însăși viața, de aceea, venind la înmormântare, am celebrat cu toții nu moartea, ci dragostea și viața.

Întru dragostea lui și dintru viața cea veșnică, Părintele nostru Nicolae își ia rămas bun de la noi toți. Mai întâi, își ia rămas bun de la Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului, cu care sunt încredințat că a avut ceasurile sale de taină și, de asemenea, îndrăznesc să cred și să am nădejde că le va avea și de acum înainte. Apoi, își ia cuvenitul rămas bun de la Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Cu îmbrățișare de părinte se desparte, vremelnic, Starețul Nicolae de obștea monahală de la Nicula, pe care a ocărmit-o cu dragoste părintească și frățască, a sprijinit-o și îndrumat-o. Călugării și frații niculani au încă de învățat de la părintele stareț, care a fost înzestrat și s-a înzestrat pe sine cu cele mai profunde virtuți care îl țin pe om – și mai ales pe monah – în echilibru.

Cu mare duiosie își ia rămas bun de la familie: de la cumnata Marieta, de la nepoții Remus și Mihai, dimpreună cu soțiile lor, și de la strănepoți. Părintele le-a așezat la suflet multe din cuvintele sale înțelepte și din experiențele sale duhovnicești și am credința că ele vor fi folosite la vreme, iar rugăciunea îi va aduce mereu în comuniune cu el. Apoi, Părintele nostru Nicolae le spune rămas bun tuturor rudeniile după trup și după duh și, în special, consătenilor

din Agrișu de Sus, respectiv, Părintelui Lucian Badale, preotul paroh, și credincioșilor lui. În aceste zile, poate nu tot satul Agrișu de Sus a fost prezent lângă trupul neînsuflețit al Părintelui Nicolae, dar foarte mulți dintre consătenii săi l-au înconjurat. Tuturor le-a fost un părinte adevărat. Nu și-a uitat niciodată obârșia și și-a cercetat satul natal ori de câte ori a fost de trebuință și lui cu puțință, la toate evenimentele parohiei.

De asemenea, își ia rămas bun de la slujitorii Centrului Eparhial al Arhiepiscopiei noastre, de la toți preoții din eparhia noastră, dimpreună cu credincioșii lor, de la preoții și credincioșii români din Ucraina, cu care a avut o legătură cu totul aparte, precum și de la toți monahii, monahiile și alți viețuitori ai mănăstirilor noastre. Părintele Nicolae, el însuși fiind călugăr, iubea călugării. În calitate de exarh, de multe ori mă gândesc la mănăstirile care o duc mai greu și, după exemplul părintelui stareț de la Putna, îl rugam, adesea, pe Părintele Stareț Nicolae să facă bine și să meargă la mănăstirile cutare și cutare, să ducă din prisos, iar el nu dădea doar din prisos...

Părintele Arhimandrit Nicolae își ia rămas bun de la toți cei care fac parte din instituțiile țării noastre – Guvernul României, Armata Română, Jandarmeria Română, Poliția Română –, de la mai-marii județelor, orașelor și ai satelor, exponenți ai societății civile și militare cu precădere din județele Cluj și Bistrița-Năsăud. Oameni însemnați din aceste instituții l-au prețuit și l-au iubit pe părintele nostru în mod deosebit; sunt personalități care au simțământul că Mănăstirea Nicula și, în general, Biserica fac parte din viața lor și care au lăcrimat, acum, în preajma chivotului cu trupul neînsuflețit al Părintelui Nicolae.

Legătura Părintelui Stareț Nicolae cu școlile noastre teologice era deosebită. El a moștenit un obicei, acela ca în fiecare duminică a Triodului, dar și din Postul Crăciunului, să-i invite, rând pe rând, pe toți profesorii Facultății de Teologie și ai Seminarului Teologic

din Cluj-Napoca la mănăstirea noastră, să slujească și să predice, ceea ce era un plus pentru obște și pentru credincioșii care o cercează. Așadar, legătura cu profesorii de teologie, pe care îi elogia, a fost și rămâne una profundă pentru Părintele Stareț Nicolae.

Părintele Nicolae ne îmbrățișează în iubire pe toți, iar drept răspuns, cuvintele tuturor celor ce s-au rostit, fie prin viu grai, fie așezate într-un volum *in memoriam*, fie în mediul *online*, s-au dovedit că „toate de dragul vostru sunt, pentru ca harul, înmulțindu-se, prin mai mulți să facă prisos de mulțumită, spre slava lui Dumnezeu” (*2 Corinteni* 4, 15). În cuvintele noastre, cu toții l-am (re)cunoscut ca fiind *omul lui Dumnezeu, harnic și jertfelnic, blând și smerit, chip de bunătate, starețul cel răbdător, brațele părintești, fratele de Cruce*, iar acum „un om de la capătul dorului” (*Daniel* 9, 23; 10, 11). Părintele Nicolae, din momentul plecării în veșnicie, a devenit *omul de la capătul dorului*. La celălalt capăt suntem noi, cei care, pentru el, în același chip, suntem *oamenii de la capătul dorului*. Dorul este un sentiment pe care noi, românii, ni l-am pus la inimă, deopotrivă balsam pentru rănilile noastre sufletești și nădejde – dor ce se va ostoi în Împărăția lui Dumnezeu, când ne vom reîntâlni față către față, privindu-ne în ochi cu dragostea împărtășită prin Cel care ni Se împărtășește nouă tuturor, Dumnezeul nostru, Care Iubire este.

Cuvântul cules de la Ovidiu Purdea-Someș reflectă frumos și sugestiv momentul rămasului bun: „Nimeni, dar nimeni nu plânge mai curat, mai adânc, mai dumnezeiesc decât Icoana de la Nicula în amurg. Părinte Nicolae, vin țărani din Bistrița cu pită și margini de cer în desagi, bat clopote, bat clopote, auzi, și din țărani, și din desagi curg lacrimi”. Maica Domnului, din icoana sa de pe tâmpla bisericii mănăstirii de la Nicula, care, printr-un fapt minunat, a vărsat lacrimi atunci când a fost mai greu pentru poporul român transilvan, cred că și acum își prelinge o lacrimă ce se așază gingaș pe inima rănită a Părintelui nostru Stareț Nicolae, compătîmind cu noi.

În lacrima dorului și-n sângele iubirii am înmuiat, acum, condeiul, mânuindu-l cu cutremurare: „Înspăimântat sunt și mă cutremur!” m-am „apropiat de un munte ce poate fi pipăit” (*Evrei* 12, 21 și 18), un om adevărat, prăvălit ca cerul pe pământ, nicicând mai dureros, dar nici mai domol, așezându-se în locul neuitat al inimii îndrăgostite de curat. Veșmântul iubirii, al prieteniei și frățietății s-a țesut între noi, într-o împărtășită părtășie a acelorași idealuri sfinte și de nestrămutat, fără să ne dăm seama. Nu ne-am oprit din drum să evaluăm, ci doar ne-am trez(v)it înveșmântați! Adesea, noi, cei doi fărtați, ne întrecem, care pe care, legând și dezlegând, ca Moise și Aaron, pe munte sau la poala lui, să păstrăm același legământ: Nicula, Canaan pentru aleși și Maicii Domnului țărâm. Acum, dulcea povară a unuia s-a înaripat, iar nerăbdarea veșniciei lui s-a pecetluit. Muntele Sinai, Rugul aprins, Tablele Legii, Văzătorii de Dumnezeu, Preoția, Poporul ales, toate au fost trecute prin sufletul și trupul, mintea și inima, viața și moartea Părintelui nostru Arhimandrit și Stareț Nicolae Moldovan. Moartea? Nu! Trecerea prin moarte la Viață și de pe pământ la Cer.

Ar fi multe de adăugat, însă am să las inspiratele și de viață dătătoarele cuvinte ale Sfintei Scripturi să ne lămurească, deslușindu-ne, măcar în parte, una din nevoințele Părintelui nostru Nicolae, dar și încredințându-ne că Însuși Dumnezeu l-a chemat la Sine. În devenirea noastră duhovnicească, am resimțit permanent cuvântul proorocesc al Starețului nostru Vasile cel Cuminte: a(ve)ți soarta lui Daniel în groapa cu lei! Însă „Dumnezeul meu l-a trimis pe îngerul Său și a închis gurile leilor, iar ei nu m’au sfâșiat: că întru mine s’a aflat dreptate față de El” (*Daniel* 6, 23). Iar în *zorii Zilei celei neînserate*, Părintele nostru Nicolae și-a auzit chemarea: „Nu te teme, tu, om de la capătul dorului!; pace ție! Îmbărbătează-te și fii tare!”, iar el i-a răspuns: „Să grăiască Domnul meu, că m’a întărit!” (*Daniel* 10, 19).

Despărțirea este vremelnică, îi cerem să ne aștepte dincolo de porțile Raiului, cu dorul pe care l-a încercat și pe acest pământ, dorul de a fi împreună cu fiecare dintre noi, de a sluji împreună, de a nu se mai sfârși nicicând comuniunea. Însă, acum, Părintele Nicolae s-a pornit pe drumul veșniciei, care a fost dorul lui de tânărl și care s-a împlinit la vârsta deplinătății, cum preafrumos o exprimă cuvintele poemului poetului anonim, dar și al celui omonim, al Mitropolitului Bartolomeu, *Miorița*. Dacă la călugărie, când depunem voturile monahale, ne logodim, la moartea noastră (trecerea noastră la *viață*!), ne cununăm cu Cel iubit, cu Dumnezeul nostru. Însă nu doar monahii, ci toți suntem chemați la această nuntire cu Dumnezeu. Cununia înseamnă ca mai multe persoane să devină una singură, iar noi, întreaga făptură omenească, care este una singură și atâtea persoane câte au fost, sunt și vor fi, fiind făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, Unul în Ființă și Întreit în Persoane, trebuie să ajungem la unitate, astfel încât să ne recapitulăm în Persoana Domnului Iisus Hristos și să ne regăsim în sânul Dumnezeieștii Treimi, într-o nuntire veșnică, comuniunea Sfintei Treimi însemnând dragostea deplină a celor trei Persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. *Astăzi*, nunta Părintelui Nicolae s-a desăvârșit în veșnicie.

Învățământul teologic universitar clujean, la centenar¹

CȘ II Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

rganizarea și instituționalizarea învățământului teologic superior ortodox în Transilvania datează de la cumpăna secolelor XVIII-XIX, când la Sibiu (1786), apoi la Arad (1822) și Vârșeț (1822) au fost puse bazele unor cursuri speciale de teologie pentru pregătirea viitorilor clerici ortodocși. Acestea erau patronate și finanțate de centrele episcopale respective, bucurându-se de o anumită autonomie față de stat, curricula fiind stabilită de ierarhia bisericească superioară cu acordul autorităților civile. Datorită faptului că instrucția primară a fost plasată de Curtea de la Viena în sarcina bisericilor, în aceste școli de teologie, numite în epocă *preparandii*, *seminarii* și apoi *institute*, s-au predat și cursuri de pedagogie pentru formarea viitorilor învățători ai școlilor confesionale primare, luând naștere, cu vremea, două secții distincte: teologică și pedagogică. Având această dublă componentă, teologică și pedagogică, Seminariile au fost numite oficial în epocă „Institute teologico-pedagogice”. Până la unirea Transilvaniei cu România la 1 decembrie 1918 au funcționat trei astfel de instituții pe teritoriul Transilvaniei: la Sibiu, Arad și Caransebeș. În aceste școli au fost formați preoții și învățătorii ortodocși din Transilvania, Banat și Ungaria, considerați în epocă oponenții cei mai redutabili ai politicii de maghiarizare a guvernelor budapestane. Episcopul nostru reîntemeietor Nicolae Ivan a fost un produs al acestei școli teologico-pedagogice românești și doar cunoscând spiritul epocii respective îi putem înțelege strategia pastorală și politica cultural-educțională.

În vara anului 1904, trei avocați români din Cluj și un jude al plasei Cojocna au înaintat o adresă către primăria orașului, solicitând municipalității cedarea gratuită a unui teren intravilan pe seama viitoarei episcopii ortodoxe românești, proiectată a fi fondată aici încă din vremea mitropolitului Andrei Șaguna. Consiliul orașenesc a dat un răspuns negativ, respingând cu indignare cererea românilor, pe care-i acuza de irendentism, atitudine nepatriotică și infidelitate față de statul maghiar, motiv pentru care „pe teritoriul orașului unguresc Cluj”, după cum se menționa în răspunsul primăriei, „patronii orașului au chiar datoria să vegheze ca nici un valah să nu-și poată pune piciorul în acest oraș”. „Problema episcopiei române greco-orientale” a fost discutată atât în paginile cotidianului clujean *Ellenzék* de avocatul român Vasile Indre, cât și în *Telegraful Român* de asesorul consistorial Nicolae Ivan, care vorbea de necesitatea fondării la Cluj a unei noi „fortărețe naționale și culturale”. Nu ne miră așadar că în volumul masiv (953 + XXXIX p.) de „uz strict confidențial”, „A Magyarországi Románok” (Românii din Ungaria), finalizat în 1907 de funcționarul Huszár Antál de la Ministerul de Interne de la Budapesta, Biserica Ortodoxă era descrisă drept principalul bastion al românismului în Transilvania, iar clerul și dascălii ei „principalii promotori ai ultranaționalismului românesc din țară”, ceea ce explică atitudinea refractară a autorităților maghiare, centrale și locale clujene, față de proiectul întemeierii unei episcopii ortodoxe la Cluj². Plinirea vremii a venit abia după Marea Unire, la fel ca în cazul Episcopiei Oradiei.

Episcopul Nicolae Ivan, aidoma confratelui său orădean Roman Ciorogariu, și-a ghidat strategia pastorală, social-culturală și național-politică după modelul, considerat atunci de *top* și devenit *reper*, reprezentat de marele mitropolit Andrei Șaguna. Atenția pe care ierarhul nostru fondator a acordat-o școlii teologice își găsește, așadar, explicația în prototipul de pastorație ilustrată de Sf. Mitropolit Andrei Șaguna, care a considerat educația și instrucția, nu numai teologică, o componentă intrinsecă a pastorației și o responsabilitate indisolubilă a misiunii și activității Bisericii și a clerului. Deloc întâmplător, mărturisea în epocă episcopul Nicolae Ivan că două „probleme fundamentale” avea de rezolvat în orașul Cluj după întemeierea Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului: edificarea Catedralei episcopale și înființarea unei școli teologice superioare, prin ambele episcopia împlinind „o misiune națională și un rol cultural din cele mai hotărâtoare”, ierarhul asemănând rolul școlii teologice în viața eparhiei ca pe „cel al inimii într-un corp, fără de care nu poate trăi”³.

¹ Prelegere rostită la evenimentul dedicat centenarului Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai, desfășurat marți, 19 noiembrie 2024, la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca.

² Detalii la Mircea-Gheorghe Abrudan, „Un capitol inedit al relațiilor româno-maghiare din Clujul anului 1904: Inițiativa eșuată a trei avocați, în frunte cu Vasile Indre, de soluționare a „problemei” Episcopiei Ortodoxe Române”, în Ioan Bolovan, Melania-Gabriela Ciot (coord.), *Românii și România în context european. Istorie și diplomatie. Omagiu profesorului Vasile Pușcas la împlinirea vârstei de 70 de ani*, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2022, pp. 877-896.

³ Alexandru Moraru, *Învățământul Teologic Universitar Ortodox din Cluj (1924-1952)*,

Naționalizarea învățământului confesional transilvănean prin preluarea acestuia de către statul român în 1921 a obligat conducerea bisericească să opereze o restructurare a învățământului teologic și să se limiteze la formarea viitorilor clerici și profesori de religie. Cu toate acestea, menirea școlilor teologice a rămas în continuare nu numai una strict teologică sau religioasă, ci și una culturală și națională, dat fiind misiunea națională și rolul cultural al Bisericii și al clerului în societatea românească a vremii, în general, și în societatea transilvăneană, în special.

În cei o sută de ani de existență – îndrăznesc să afirm neîntrepută –, școala teologică clujeană ne demonstrează că „Nu localul face un institut, ci sufletul care bate într-însul”, după cum a afirmat profetic episcopul Ivan la 2 decembrie 1924 cu ocazia inaugurării festive a institutului⁴. Sufletul școlii a fost desigur insuflat de adierea Duhului Sfânt și s-a manifestat în rostirea și propovăduirea cuvântului Evangheliei în toate etapele instituționale parcurse în cei o sută de ani de școala noastră teologică: 1) *Institut Teologic* (1924-1925, cu 3 ani de studiu); 2) *Academie Teologică* (1925-1948, cu 4 ani de studiu); 3) *Institut Teologic de Grad Universitar* (septembrie 1948-iunie 1952, cu 4 ani de studiu); 4) *Școală de cântăreți bisericești* (1952-1954); 5) *Seminar teologic* (1954-1990); 6) *Institut Teologic de Grad Universitar* (1990-1992); și 7) *Facultatea de Teologie Ortodoxă* din cadrul Universității Babeș-Bolyai (din 1992 până astăzi). În tot acest interval, școala teologică s-a bucurat de patronajul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, de atenția și grija deosebită manifestată de arhiepiscopii ei, în mod deosebit de cei doi care și-au legat pe veci numele de aceasta: episcopul Nicolae Ivan, fondatorul, și IPS Mitropolit Andrei Andreicuț, ctitorul noului campus, inaugurat în 2013. Realizările lor edilitare vorbesc și vor vorbi peste timp și atunci când noi vom amuți, clădirile de la strada Avram Iancu, din Piața Avram Iancu, dar mai ales campusul de pe str. Episcop Nicolae Ivan vor dăinui.

Din cei o sută de ani, jumătate au fost extrem de dificili, dacă ținem seama că Academia și Seminarul au trecut prin focul ocupației hortyste între 1940 și 1944, apoi prin privațiunile și limitările regimului comunist, când în această instituție s-a afirmat știința teologică, iar mii de tineri s-au format în Duhul și Adevărul Evangheliei lui Iisus Hristos, iar nu în spiritul ideologiei marxist-leniniste care bântuia și acaparase aproape în totalitate întreaga societate.

Istoria acestei școli teologice de nivel superior s-a bucurat de atenția deosebită a părintelui profesor univ. dr. Alexandru Moraru, autorul unor monografii dedicate Academiei, Institutului și Seminarului teologic, publicate în mai multe ediții, oferind o radiografie complexă a evoluției celor două școli între anii 1924 și 1998. Efortul dânsului a fost continuat de pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă și de domnul prof. univ. dr. Dr. Mircea-Gelu Buta prin masivul volum *Memorabilia momenta. Clike memorabile*, apărut la Presa Universitară Clujeană în anul 2014 (684 p.). Proiectele monografice sunt întregite de volumele documentare aflate în lucru, primul ieșind recent de sub tipar, datorită cercetărilor conjugate ale actualului decan, Arhim. Prof. Dr. Teofil Tia, ale colegului dr. Attila Varga și ale pr. arhivar dr. Vasile Rojneaș⁵. Așadar, aceste volume stau la îndemâna celor ce doresc să aprofundeze istoria facultății noastre.

ediția a II-a, revizuită și adăugită, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 29.

⁴ „Inaugurarea festivă a institutului teologic”, în *Renașterea*, Anul II, Nr. 50, Cluj, 14 decembrie 1924, p. 6.

⁵ Varga Attila, Teofil Tia, Vasile Rojneaș, *Institutul/Academia Teologică Ortodoxă Română din Cluj. Fonduri de arhivă I (1924-1938)*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024, 181 p.

Nu aş dori să închei această scurtă incursiune istorică fără a menționa câteva cifre care configurează mai bine instituția, iar în final a pomeni numele emblematice ale celor ce au însuflețit academia și facultatea de lungul primului ei secol de existență.

Institutul și-a deschis porțile în toamna anului 1924 pentru 52 de studenți, a căror instrucție a fost asumată de 6 profesori, angajați prin concurs, toți deținând titlurile de doctor în teologie. Un an mai târziu Academia avea 65 de studenți, celor 6 profesori adăugându-li-se alți trei profesori de la Facultatea de Filosofie și Litere și de la Facultatea de Medicină a Universității Daciei Superioare. Din matricolele Academiei observăm că începând cu anul 1929-1930 au fost admise și fete pe porțile școlii teologice clujene, numărul acestora variind în următoarele două decenii de la 16 la 36 înscrise în ciclul celor 4 ani. Cel mai mic număr de studenți la avut Academia în perioada ocupației hortyste, când numărul lor a scăzut la 52. După ce Institutul a primit dreptul de a organiza examen de licență și de a conferi titlul de licențiat în vara anului 1949, aici au obținut licența în teologie un număr de 139 de studenți și o studentă pe nume Elvira Vasileanu Vasilescu, care promovase examenul de licență sub îndrumarea preotului profesor Isidor Todoran cu o lucrare despre „Problema răului”, tânăra studentă fiind evaluată cu nota zece, iar examenul final fiind promovat cu media generală nouă.

Studenții au fost implicați de la început în viața culturală, artistică și muzicală a Clujului și a localităților din cuprinsul eparhiei noastre. Aceștia au fondat o societate a studenților teologi sub numele „Credința ortodoxă”, au publicat permanent în paginile revistelor *Renașterea* și *Viața ilustrată*, au susținut concerte de muzică religioasă, patriotică și corală din repertoriul românesc și european, cult și popular. Totodată s-au implicat în viața pastorală a parohiilor prin participarea la sfințiri de biserici, la slujbele omagiale sau aniversare, au cântat la strună și au predicat la marile sărbători și în duminici. Această tradiție iată nu numai că a mers înainte, ci astăzi s-a dinamizat după cum vedem din paginile publicațiilor și de pe rețelele sociale ale facultății, mitropoliei și universității noastre.

Profesorii Academiei, Institutului și astăzi ai Facultății au colaborat și conlucrează armonios cu celelalte instituții culturale și academice clujene, înainte de 1948, în mod deosebit cu *Asociațiunea Astra* și cu diferite școli gimnaziale și liceale, unde erau permanent invitați să susțină conferințe. Implicarea lor în viața parohiilor din Cluj și din eparhie a fost un dat ontologic pe care nici regimul de tristă amintire nu l-a putut obstrucționa.

Între 1924 și 1952 și-au derulat activitatea didactică la Academia și Institut 49 de profesori. Prin trecerea a cinci dintre ei de la Institutul de Grad Universitar la Școala de cântăreți și la Seminarul teologic (cei mai cunoscuți sunt Ioan Brie și Ioan Bunea), apoi de la Seminarul teologic la Institutul de Grad Universitar în 1990 și la Facultatea de Teologie a UBB în 1992 (și anume preoții profesori Alexandru Moraru, Valer Bel, Vasile Stanciu, Stelian Tofană și Ioan Chirilă) s-a păstrat continuitatea despre care vorbeam la începutul prezentării mele.

Dintre profesori cred că trebuie să reținem trei figuri fondatoare și profetice: Nicolae Ivan, Ioan Lupăș și Andrei Buzdug. Vă îndemn să le citiți cuvântările de la deschiderea anilor universitari și vă veți convinge! Cei ce se disting din pleiada dascălilor sunt însă preoții profesori martiri și mărturisitori: Alexandru Filipașcu († 20 decembrie 1952, Valea Neagră, jud. Constanța), Florea Mureșanu († 4 ianuarie 1961, Aiud), Liviu Galaction Munteanu († 8 martie 1961, Aiud) și Ilarion Felea († 18 septembrie 1961, Aiud), aureolați în acest fel cu nimbul martirilor și mărturisitorilor pentru Hristos și Biserica Ortodoxă în perioada comunistă. Alți profesori de marcă ai acestei școli care au trecut prin universul concentraționar comunist și care trebuie pomeniți sunt pr. Petru Suci, pr. Simion Cureau, pr. Pavel Șendrea, pr. Gheorghe Noveanu și pr. Vasile Sava. Preoții profesori Liviu Galaction Munteanu și Florea Mureșanu rămân exemple de clerici ortodocși care și-au periclitat viața salvând evrei în timpul holocaustului din Transilvania de nord, mai exact în timpul deportării evreilor din Cluj de către germani și maghiari spre lagărul de la Auschwitz în primăvara anului 1944.

Tuturor acestora li se potrivește caracterizarea scriitorului roman Pliniu cel Tânăr (61-113), cu ale cărui cuvinte doresc să închei: „Fericit este acela care scrie lucruri demne de citit, fericit este acela care face fapte demne de scris, dar mai fericit este acela care face fapte demne de scris și scrie lucruri demne de citit”. Să ne ajute Dumnezeu să le urmărim pilda și să le cinstim memoria!

Vivat, crescat, floreat Facultatea de Teologie Ortodoxă! La mulți ani tuturor!

† **BENEDICT Bistrițeanul****EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI****Noiembrie 2024**

1 noiembrie: Program de audiențe la birou.

2 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie în Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Nicula, Protopopiatul Gherla. Oficiază o slujbă de pomenire la căpătâiul adormitului întru Domnul, Arhimandritul Nicolae Moldovan, starețul mănăstirii. Rostește la final un cuvânt omagial. Este însoțit de PCuv. Dumitru Cobzaru, Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului.

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

În Biserica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” de la Mănăstirea Someșul Cald oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru tinerii Cristian Vlad Onița și Adelina Daiana Salanța. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

3 noiembrie: În Duminica a XXII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Trittenii de Sus, Protopopiatul Turda. Binecuvintează noul iconostas din locașul de cult și lucrările efectuate la exterior. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

Alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de un sobor numeros de preoți, în Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Nicula, Protopopiatul Gherla, participă la slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Arhimandritul Nicolae Moldovan, starețul mănăstirii.

4 noiembrie: Oficiază slujba de Te Deum în Paraclisul „Sfântul Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei și a Preasfințitului Părinte Episcop Petroniu, cu ocazia debutului Simpozionului Internațional „Păcatul – unica boală de temut: «Voiești să te faci sănătos» (Ioan 5, 6)”, apoi în Aula Mare a instituției participă la prima parte a lucrărilor. Cu această ocazie prezintă referatul cu titlul „Hristos – medicul și doctoria. Terminologia medicală în scrierile Sfântului Efreim Sirul”.

La Reședința Mitropolitană din Cluj-Napoca participă la ședința de lucru a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

5 noiembrie: Alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, asistă la slujba de Te Deum oficiată în „Biserica de la Coroana” din municipiul Bistrița, apoi în sala de conferințe a Protopopiatului participă la întâlnirea anuală de toamnă cu preoții. Rostește un cuvânt ocazional.

6 noiembrie: Program de audiențe la birou.

Face o vizită la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din Sânnicoadă. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie”, și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

7 noiembrie: La Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru prunca Mina Paula Ghețea. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

Seara la clădirea „Casino” din Parcul Central al municipiului Cluj-Napoca asistă la evenimentul „Berăria Culturală” cu tema „Povestea fluturelui Dor” – autor domnul Alin Tișe, Președintele Consiliului Județean Cluj. Rostește un cuvânt de felicitare.

8 noiembrie: Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

9 noiembrie: În Paraclisul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca slujește Sfânta Liturghie și rostește predica, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II, și de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

Oficiază Sfânta Taină a Botezului la Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” pentru pruncul Petru Mihai Aldea. Rostește la final un scurt cuvânt duhovnicesc.

Seara, în Biserica „Sfântul Nicolae” din Simionești, Protopopiatul Bistrița, slujește Vecernia și predică, în mijlocul credincioșilor aparținători „Oastei Domnului”, cu ocazia întâlnirii anuale.

10 noiembrie: În Duminica a XXV-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Șintereag, Protopopiatul Beclean. Oficiază slujba de binecuvântare a casei parohiale, renovată capital. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintează la rangul de sachelar pe Pr. Mircea Dorin Pop. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Ioan Bob, Primarul Comunei Șintereag; Ordinul „Mihai-Vodă” domnului Iosif Negru, prim-epitrop; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnilor Ioan Mirel Rus, Vasile Alin Costinia, Ovidiu Lechințan și Aurel Lari; „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură-cartea de căpătâi a creștinului” domnilor Ioan Pop, Dănuț Pop, Ioan Savin, Mircea Luca și Dan Ciprian Borgovan. Totodată acordă diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor din parohie.

La sala de evenimente „Amiral” din Cluj-Napoca participă la evenimentul caritabil „Cântec, joc și-o faptă bună” organizat pentru a sprijini construirea Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea Sânnicoadă, Cluj. Rostește un cuvânt ocazional.

11 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie și predică în demisolul Bisericii „Sfântul Mina” din cartierul clujean Bună Ziua, cu ocazia hramului.

12 noiembrie: De sărbătoarea Sfinților Martiri Năsăudeni, săvârșește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Face o vizită în satul natal.

13 noiembrie: Program de audiențe la birou.

PS Părinte Episcop Vicar Benedict oficiază Sfânta Liturghie în Biserica cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Parohia Șintereag, Protopopiatul Beclean, duminică, 10 noiembrie 2024.

14 noiembrie: Program de lucru la birou.

15 noiembrie: La Mănăstirea „Nașterea Domnului și Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou” din Cenicientos-Spania, îl vizitează pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

16 noiembrie: La Reședința Episcopală din Madrid-Spania este primit de Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

17 noiembrie: În Duminica a XXVI-a după Rusalii slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Episcopală „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Madrid, alături de Preasfințitul Părinte Episcop Timotei și de Preasfințitul Părinte Episcop Teofil de Iberia, sărbătorind cu anticipație hramul Catedralei. Rostește un cuvânt de învățătură.

18 noiembrie: Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

Face o vizită prin saloanele Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

19 noiembrie: Vizitează muncitorii de la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoadă. Este însoțit de Dl director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

La Capela Cimitirului Aiud, județul Alba, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, ofici-

ază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Teodor Mocan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Mănăstirea Bistrița din Arhiepiscopia Râmnicului se întâlnește cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Varsanufie.

20 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie alături de ierarhii prezenți la Mănăstirea Bistrița, în frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, cu ocazia sărbătorii Sfântului Grigorie Decapolitul, a cărui moaște se află în această mănăstire.

21 noiembrie: De praznicul „Intrării în Biserică a Maicii Domnului”, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de existență, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Acoperământul Maicii Domnului” de la Mănăstirea Florești-Tăuți, Protopopiatul Cluj II.

22 noiembrie: Program de audiențe la birou.

În spațiul Cimitirului Central din Cluj-Napoca participă la inaugurarea Capelei Mortuare Lutherane nou-construită de Biserica Evanghelică Lutherană din Cluj-Napoca.

23 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

24 noiembrie: În Duminica a XVI-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

25 noiembrie: La programul de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

26 noiembrie: În cadrul „Zilelor Academice Clujene”, la Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca, participă la vernisajul „Vivat Academia” – expoziție omagială, cu ocazia împlinirii a 75 de ani de existență a Filialei Academiei Române Cluj-Napoca.

Predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality” în cadrul programului de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

27 noiembrie: Program de audiențe la birou.

La programul de studiu intitulat „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

28 noiembrie: Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoadă. Este însoțit de Dl director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

La sediul „Societății Femeilor Ortodoxe din Cluj-Napoca” se întâlnește cu membrii și beneficiarii asociației. Rostește o meditație duhovnicească.

Predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality” în cadrul programului de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

29 noiembrie: Program de audiențe la birou.

Alături de angajații Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului participă la un moment festiv, anticipând onomastica Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei. Rostește un cuvânt de felicitare.

La programul de studiu intitulat „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

30 noiembrie: Slujește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei. La final, adresează un cuvânt de felicitare cu ocazia aniversării zilei onomastice a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

**IPS ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI**

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Noiembrie 2024

1 noiembrie
Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.
La Facultatea de Teologie, în deschiderea Colegiului decanilor Facultăților de Teologie din țară, rostește un cuvânt de binecuvântare.
Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 Noiembrie (Moșii de toamnă)
Cu ocazia Zilei de pomenire a morților, în cimitirul din satul natal, Oarța de Sus, oficiază slujba Parastasului de obște și rostește un cuvânt de învățătură.
Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor din satul natal.
În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

3 noiembrie
În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba Parastasului pentru Arhiepiscopul Teofil Herineanu și pentru Arhiepiscopul Iustinian Chira. Rostește un cuvânt evocator.
Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul Arhiepiscopului Teofil din cripta ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire.

În biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Arhimandritul Nicolae Moldovan, starețul mănăstirii. Rostește un cuvânt de mângâiere.
În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

4 noiembrie
Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmărlui, pe Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și pe Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărlui.
La Facultatea de Teologie, în deschiderea Simpozionului Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema „Păcatul – unica boală de temut: «Voiești să te faci sănătos?» (Ioan 5;6)”, în capela facultății asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de bun venit, iar în aula mare rostește o alocuțiune.
În sala de ședințe a Centrului Eparhial din Cluj-Napoca, prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 noiembrie
Prezidează conferința de toamnă/iarnă cu preoții din protopopiatul Bistrița. În Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Templu” de lângă sediul protopopesec (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.
Îi vizitează pe elevii Școlii „Sfântul Stelian” din Bistrița (coordonator: Pr. Tudor Iacob Mudure). Rostește un cuvânt duhovnicesc.
În sala de festivități a Școlii „Sfântul Stelian”, prezidează Consfătuirea cu profesorii de Religie din județul Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Îi premiază pe elevii din Bistrița-Năsăud, laureați la concursurile pe teme religioase desfășurate în anul școlar 2023-2024. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Liviu Vidican Manciu, directorul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

6 noiembrie
Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei este întâmpinat în parohia Rebra, Protopopiatul Năsăud, 10 noiembrie 2024.

În Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Zorilor (parohi: Pr. Cornel Felecan și Pr. Călin Ficior), participă la Întâlnirea reprezentanților tinerilor din Protopopiatul Cluj II. Oficiază o slujbă de Te-Deum, rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la Conferința „Robie și Libertate”, susținută de teologul Marius Balo.

7 noiembrie
Prezidează conferința de toamnă/iarnă cu preoții din protopopiatul Huedin. În capela din incinta sediului protopopesec, asistă la slujba de Te-Deum, rostește un cuvânt de binecuvântare și hirotesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Valentin Abrudean de la parohia Valea Drăganului, iar în sala de ședințe, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.
În sala de festivități a Școlii Gimnaziale „Grigore Silași” din Beclean, participă la Simpozionul Județean „Educația și valori morale în școala contemporană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 Noiembrie (Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil)
Cu prilejul hramului, în biserica din cartierul clujean Dâmbul Rotund (parohi: Prot. Constantin Alexandru Ciui și Pr. Vasile Mihai Pop), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” familiei Ioan și Ana Crișan.

9 Noiembrie (Sfântul Ierarh Nectarie de la Eghina)
Cu prilejul hramului, în biserica Parohiei Dej V (paroh: Prot. Ioan Bufta), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.
Face o vizită la Centrul social „Sfânta Ana” din Dej (coordonator: Pr. Costinel Șoaită). Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.
În curtea Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Ierarh Nectarie” (coordonator: Pr. Bogdan Chiorean), oficiază slujba Parastasului pentru pacienții mutați la Domnul în anul calendaristic trecut. Rostește un cuvânt de mângâiere.
Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 noiembrie
Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Rebra, protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de felicitare.
În biserica din Rebra, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Leontin-Doru Plăian îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Domnului Daniel Scurtu îi acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Doamnei preotese Oana Elisabeta Plăian, domnului Radu Țărmure și domnului Iacob Grozav, le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni. Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni îl conferă doamnei Neluța Scurtu, iar domnului Ioan Nicolae Scurtu îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni. Domnului Macedon Scurtu îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Domnului Ion Vasile Rus, domnului Gabriel Fărcaș, domnului Nicolae Rus și domnului Macedon Suci le acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

11 noiembrie
Prezidează conferința de toamnă/iarnă cu preoții din protopopiatul Beclean. În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului rostește un cuvânt duhovnicesc.
În sala de festivități a Școlii „Sfântul Stelian” din Bistrița (coordonator: Pr. Tudor Iacob Mudure), participă la Momentul festiv de mulțumire pentru cei implicați în organizarea Întâlnirii Tinerilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, ce a avut loc la sfârșitul lunii august și începutul lunii septembrie a acestui an. Rostește un cuvânt duhovnicesc și acordă tuturor celor implicați „Diploma de aleasă cinstire”.

12 Noiembrie (Sfinții Martiri Năsăudeni)
Cu prilejul hramului, în paraclisul Mănăstirii „Sfânta Treime” de la Bichigiu, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă distincția „Crucea Transilvană” doamnei Liana Cristina Sălcudean. Domnului Ovidiu Mureșan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Macedon Scurtu.
Face o vizită pe șantierul noii biserici a mănăstirii de la Bichigiu. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

13 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

14 noiembrie

Prezidează conferința de toamnă/iarnă cu preoții din protopopiatul Gherla. În biserica protopopiatului asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigorie Foltiș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica domnului Vlăduț Marian Pop, directorul căminului preoțesc din incinta Centrului Eparhial. Rostește un cuvânt de învățătură.

15 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Îl primește la reședință pe Alteța Sa Regală, Principele Nicolae al României.

16 noiembrie

În Sala de festivități „Riviera” din incinta Complexului „Wonderland” din Feleacu, protopopiatul Cluj I, participă la sesiunea inaugurală a Simpozionului „Oastea Domnului 101 – un secol de misiune”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

17 noiembrie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din filia Topa Mică, a parohiei Mihăiești, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Topa Mică, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Aurel Duca. Domnului Bogdan Mihai Călin, primarul comunei Sânpaul, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Teodor Huruban îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar domnului Sorin Costinea îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Doamnei preotese Diana-Emilia Duca și domnului Vasile Pop le acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

18 noiembrie

În Clădirea „Casino” din Parcul Central din Cluj-Napoca, participă la venisajul Expoziției de artă contemporană „Orizonturi spirituale în dialog” a maestrului Florin Olari. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

19 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Marcu” din Florești (paroh: Pr. Dănuț Gordan) și pe șantierul Bisericii „Sfântul Grigorie Palama” din Gilău (paroh: Pr. Vasile Bandrabulă), protopopiatul Cluj I, precum și la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin.

La Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca, participă la Manifestarea „Învățământul Teologic Universitar Clujean la Centenar”. Asistă la conferința și concertul aniversar și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

20 noiembrie

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic al Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserică)

Cu prilejul hramului, în biserica din cartierul clujean Cordoș (paroh: Pr. Viorel Sima), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

22 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În Biserica „Sfânta Treime” din Dej (parohi: Pr. Nicolae Muntean și Pr. Adrian Bolog), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Ioan Câmpian, fost paroh. Rostește

un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la sediul protopopiatului Dej, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Nicolae Maja și Pr. Radu Onac), slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură. Participă la momentul festiv al lansării volumului „Paternitatea, principiul existenței” al părintelui profesor George Remete de la Facultatea de Teologie din Alba-Iulia. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

În Catedrala Mitropolită, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

24 noiembrie

Cu prilejul împlinirii a 90 ani de la sfințirea „Catedralei Moților” din Huedin (parohi: Prot. Dan Ionuț Lupușan și Pr. Ștefan Tătaru), în marea biserică, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul protopopului martir Aurel Munteanu. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca, asistă la concertul dedicat Zilei Naționale a

României, organizat de Consiliul Județean Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Simion Pinte, ecleiarhul Catedralei Mitropolitane.

25 Noiembrie (Sfânta Mare Muceniță Ecaterina)

Cu prilejul hramului Colegiului „Mitropolit Nicolae Colan”, în Catedrala Mitropolitană, în prezența elevilor și profesorilor prestigioasei instituții de învățământ, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele profesor Nelu-Alexandru Hales, de la Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști.

În biserica din Sănnicoară, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Viorel Luca), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Lucreția Man. Rostește un cuvânt de mângâiere.

26 noiembrie

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Budacu de Jos, filie a parohiei Buduș, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de învățătură. Con-

feră părintelui paroh Teofil Moldovan, Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni îl conferă domnului primar Florin-Sandu Simionca și domnului Ionuț Bolfa. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Spitalul de Neurochirurgie din Cluj Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Călin Felecan). Este însoțit de PC Diac. Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 noiembrie

În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarelor din Cluj-Napoca, participă la „Gala excelenței în educația clujeană”. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

28 noiembrie

Face o vizită la „Institutul Inimii” din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Ovidiu Feldiorean).

Îl primește la reședință pe PCuv. Ierom. Rafail Noica de la Schitul „Sfinții Părinți Athoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba.

29 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În piața din fața Catedralei Mitropolitane, participă la manifestarea organizată, de către Filiala Cluj a Academiei Române cu, prilejul împlinirii a 200 ani de la nașterea eroului tribun Avram Iancu. Oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

30 Noiembrie (Sfântul Apostol Andrei)

Împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei al Spaniei și Portugaliei și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, în Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință autoritățile civile și militare, centrale, județene și locale, clerici și mireni, veniți pentru a-l felicita cu prilejul zilei onomastice. Rostește un cuvânt de mulțumire.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, la sărbătoarea Sfântului Andrei, 30 noiembrie 2024.

Despre nădejde. O perspectivă biblică

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Lement motivator în conturarea unei aspirații, nădejdea dă echilibru omului și determinare în orientarea lui spre viitor. Din perspectivă biblică, nădejdea implică o relație temeinică cu Dumnezeu, descoperit treptat în economia mântuirii. În afara acestei relații, nădejdea e lipsită de consistență. În sensul ei ultim, nici nu există. Potrivit Sfântului Pavel, „în vremea aceea”, adică păgână, când viețuiau în afara de Hristos, efesenii erau „lipsiți de nădejde” (Ef 2, 12), trăindu-și drama existenței, condiția istorică și toate suferințele ca toți ceilalți „care nu au nădejde” (1 Tes 4, 14).

Revelația aduce însă o schimbare de paradigmă și asta încă de la început. Căderea primordială a omului este urmată îndată de Protoevanghelie (Fac 3, 15) și făgăduința că Acela (sămânța femeii) va zdrobi răul. Împlinirea acestei profeții avea să se realizeze peste multă vreme, timp în care omul va suporta teroarea istoriei. De aceea, în cadrele biblice nădejdea grătează în jurul unor concepte precum promisiune, încredere, răbdare sau așteptare. În pofida oricărei speranțe, Avraam este asigurat de un viitor prosper, prin pământul făgăduit dar și prin posteritatea numeroasă: „Că tot pământul, cât îl vezi, ți-l voi da ție și urmașilor tăi pentru vecie” (Fac 13, 15). Această posteritate ia chipul poporului ales, care va purta în lume promisiunile lui Dumnezeu.

Vreme de secole, nădejdea lui Israel se va mărgini la cadrele mundane, legate de teritoriul făgăduit – „pământul unde curge lapte și miere” (Leș 3, 17) – sau alte forme de prosperitate, care însă vor reprezenta premisele unei relații vii cu Dumnezeu. Spre locul promis vor peregrina evreii prin deșertul Sinaiului, iar în momente de impas vor fi hrăniți și adăpați în mod minunat. Pe de altă parte, fie că vorbim de eliberarea din Egipt, fie de eliberarea din varii ocupații străine, Israel experimentează intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu, același Dumnezeu care îl va alcătui la Sinai ca o comunitate a Legământului, ajutând-o să ocupe Canaanul. Aceste fapte vor constitui temeiuri solide pentru încrederea acestui popor în Dumnezeu și la care vor face recurs în momente de declin. Aceste fapte vin să întărească fidelitatea poporului față de Dumnezeu și îl avertizează să nu-și pună nădejdea în realitățile evanescente, pentru că „fiii oamenilor... cu mulțimea bogăției lor se laudă” (Ps 48, 6), sau se încred „în cei puternici” (Ps 145, 3), sau „își pun nădejdea în mulțimea carelor și în puterea călăreților” (Is 31, 1). Or, după cum afirmă cu convingere Ieremia, Domnul este „nădejdea lui Israel și Izbăvitorul lui la vreme de strâmtorare” (Ier 14, 8). Speranța în lumea de dincolo pare să lipsească din orizontul spiritual al poporului ales, sheolul aducând peste oameni o umbră de deznădejde: „Că locuința morților nu Te va lăuda și moartea nu Te va preaslăvi; cei ce se coboară în mormânt nu mai nădăjduiesc în credincioșia Ta” (Is 38, 18); „Pentru toți cei vii este o nădejde... Cei vii știu că vor muri, dar cei morți nu știu nimic și parte de răsplată nu mai au, căci numele lor a fost uitat” (Eccl 9, 4-5). Dar profețiile aveau să anunțe un timp când Dumnezeu va nimici supremația morții: „El va înlătura moartea pe vecie” (Is 25, 8).

În epoca Vechiului Testament, nădejdea are o conotație colectivă – ca un reper în destinul sinuos al lui Israel, marcat de războaie și asuprire, de exil sau privațiuni („Să nădăjdu-

iască Israel în Domnul, de acum și până în veac!” - Ps 130, 3) – dar și una individuală, exprimată foarte viu în diverse momente de rugăciune: „De s-ar ridica împotriva mea război, eu în El nădăjduiesc” (Ps 26, 6); „Ajutorul meu și sprijinitorul meu ești Tu, în cuvântul Tău am nădăjduit” (Ps 118, 114).

Cu timpul, nădejdea lui Israel, în expresia ei colectivă, va dobândi un conținut mesianic, cu referire la Fiul Omului – a Cărui stăpânire „este veșnică” și „nu va trece”, „iar împărăția Lui nu va fi nimicită niciodată” (Dan 7, 14) – dar mai ales la un viitor Rege. Pe măsură ce istoria acestui popor devine tot mai complicată și pe fondul dominației regimurilor politice străine, nădejdea lui Israel se va îndrepta spre restaurarea tronului lui David, regele paradigmatic căruia, prin profetul Natan, Dumnezeu îi făgăduise o stăpânire eternă: „Acela va zidi casă numelui Meu și Eu voi întări scaunul domniei lui în veci” (2 Rg 7, 13). Mesia, ca descendent al lui David, devine Regele ideal pe care îl așteaptă Israel și care va instaura dreptatea și pacea (Isaia 11), peste El odihnindu-Se Duhul lui Dumnezeu. E evidentă și conotația eshatologică a acestor fragmente.

Ucenicii Mântuitorului Iisus Hristos vor moșteni concepția mesianică din mentalul colectiv iudaic. În timpul activității Sale publice, Domnul se va delimita însă de titlurile de Mesia sau de Rege pe care mulțimile aveau tendința să I le atribuie, inaugurând un nou concept de Împărăție, pronunțat apolitic, independent de orice putere exterioară și încărcat de un sens eshatologic: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (In 11, 38). Și totuși, Iisus este Mesia cel promis, în vederea Căruia întreg Vechiul Testament a însemnat o pregătire. Împărăția Sa a fost inaugurată odată cu Întruparea, activitatea de propovăduire dar mai ales de Jertfă și Învierea Sa, iar ivirea acestei împărății – ale cărei principii sunt statuate prin Fericiri – va oferi o temeinică nădejde membrilor Bisericii.

Promisiunea făcută lui Avraam (Fac 13, 15) se va realiza deplin în Hristos. Sf. Pavel recurge la o manieră proprie de a interpreta acest fragment: „Făgăduințele au fost rostite lui Avraam și urmașului său. Nu zice: «și urmașilor», – ca de mai mulți – ci ca de unul singur: «și Urmașului tău», Care este Hristos” (Ga 3, 16). Apostolii și Biserica primară au recunoscut în El împlinirea așteptărilor lui Israel și a planurilor lui Dumnezeu din Vechiul Legământ.

Dacă în Evanghelii sau în *Fapte*, cuvântul nădejde (gr. *elpis, elpizo*) apare sporadic, ocurența lui în epistole este mult mai mare. Sf. Pavel însă ne apare ca teoreticianul acestei virtuți în paginile nou-testamentare. El subliniază noutatea nădejzii creștinilor, dată de faptul că Acela către care se îndreptau așteptările lui Israel a venit – „Iisus Hristos” e „nădejdea noastră” (1 Tim 1, 1) – și, spre deosebire de Lege, El ne conferă un alt fel de nădejde: „Căci Legea n-a desăvârșit nimic, iar în locul ei își face cale o nădejde mai bună, prin care ne apropiem de Dumnezeu” (Evr 7, 19).

Ținta nădejzii rămâne în continuare mântuirea, care impune efort, luptă – Sf. Pavel transpune în limbaj militar arsenalul de virtuți necesar confruntării cu răul („să fim treji, îmbrăcându-ne în platoșa credinței și a dragostei și punând coiful nădejzii de mântuire”, 1 Tes 5, 8) –, așteptare și mai ales răbdare. În veacul viitor pe Dumnezeu, potrivit Apostolului Ioan, „Îl vom vedea cum este” (1 In 3, 2), însă, în orizontul existenței pământești, experiența vieții spirituale ține de credință nu de vedere. De aici, însemnătatea răbdării și a nădejzii. Sf. Pavel e explicit: „Căci prin nădejde ne-am mântuit; dar nădejdea care se vede nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui cineva ceea ce vede? Iar dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, așteptăm prin răbdare” (Rom 8, 24-25).

Petrecerea omului pe pământ poate fi însoțită de momente dificile, însă aceste impasuri trebuie abordate cu răbdare și speranță, pentru că „suferința aduce răbdare... și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează” (Rom 5, 4-5). Cu toate că viața de acum e un loc al imperfecțiunii, creștinii sunt îndemnați de Biserică să nu se împovăreze cu mâhnire și nemulțumire, ci să înfrunte viitorul cu încredere și să cultive în suflet o atitudine pozitivă, un fapt evident și din felul cum Sf. Pavel îi binecuvântează pe romani: „Dumnezeul nădejzii să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt” (Rom 15, 13). De aceea, în toate împrejurările vieții, nădejdea e „ca o ancoră a sufletului, neclintită și tare” (Evr 6, 19) dar și un antidot pentru toate temerile noastre („În Dumnezeu am nădăjduit, nu mă voi teme” – Ps 55, 4). Sf. Pavel amintește și de faimoasa triadă a virtuților teologice – credința, nădejdea și dragostea – „iar cea mai mare dintre acestea este dragostea” (1 Cor 13, 13). Credința precede nădejdea, pentru că manifestea nădejzii presupune că noi am crezut deja în făgăduințele lui Dumnezeu, în vreme ce dragostea este garanția nădejzii noastre.

Conform Noului Testament însă, nădejdea e relevantă mai ales din perspectiva eshatologică. Speranța Bisericii este „fericita nădejde și arătarea slavei marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Hristos Iisus” (Tit 2, 13), atunci când creștinii se vor izbăvi de suferințe lor și, mai mult, vor dobândi „libertatea mării fiilor lui Dumnezeu” (Rom 8, 21), se vor preface „din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului” (2 Cor 3, 18), vor intra în posesia moștenirii (Ef 1, 14), iar prin înviere se vor îmbrăca „în nestrăcaciune” și „în nemurire” (1 Cor 15, 54). În acest sens, cuvintele lui Hristos sunt dăătoare de mare nădejde: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă împărăția” (Lc 12, 32). Dar binecuvântarea revărsată peste om are dimensiuni cosmice, pentru că „noi așteptăm, potrivit făgăduințelor Lui, ceruri noi și pământ nou” (2 Ptr 3, 13); mai mult, întreaga făptură „așteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu” (Rom 8, 19) cu nădejdea că astfel „se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtaşă la libertatea mării fiilor lui Dumnezeu” (Rom 8, 21). Deși o virtute a intervalului, aferentă existenței de aici, nădejdea creștină trimite mereu la un viitor luminos.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-vicar BENEDICT BISTRÎTEANUL

Membri:

Consilier cultural: Pr. dr. Cornel Coprean,

Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49

E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800

Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)

ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu), Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. prof. univ. Stelian Tofană, Diac. Eugen Adrian Truța.